

**Ευρωπαϊκά Κριτήρια
για την
Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση
και
Πρακτική Άσκηση
των
Διαιτολόγων**

**Το έγγραφο αυτό δημιουργήθηκε από τον Ευρωπαϊκό Σύνδεσμο
Συλλόγων Διαιτολόγων (European Federation of Associations of
Dietetics, EFAD)**

Ιούνιος 2005

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
1.0 Εισαγωγή στα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων	4
1.1 Ιστορικό πλαίσιο	5
1.2 Πώς αναπτύχθηκε η αναφορά για τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων	6
1.3 Σκοπός των Ευρωπαϊκών Κριτηρίων για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων	6
1.4 Ποιος πρέπει να χρησιμοποιεί τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων	7
1.5 Τι αντιπροσωπεύουν τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων	7
2.0 Το πεδίο άσκησης και η φύση του επαγγέλματος του διαιτολόγου στην Ευρώπη	8
• Ο διοικητικός διαιτολόγος	9
• Ο κλινικός διαιτολόγος	9
• Ο διαιτολόγος δημόσιας υγείας	9
3.0 Το αντικείμενο και οι αρχές της Διαιτολογίας	11
A Ο Διαιτολόγος ως επαγγελματίας υγείας. Οι προσδοκίες για την εφαρμογή του επαγγέλματος από τους συναδέλφους, τους εργοδότες και το κοινό	13
B Αρχές και έννοιες που περιέχονται στο επάγγελμα του Διαιτολόγου και εφαρμόζονται προκειμένου να εξασφαλιστεί ή να βελτιωθεί η καλή κατάσταση της υγείας .	14
Γ Γνωστικά αντικείμενα, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την υποστήριξη της σωστής, ασφαλούς και αποτελεσματικής άσκησης του επαγγέλματος του Διαιτολόγου.	17
4.0 Εκπαιδευτικά προγράμματα, διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση.	24
5.0 Κριτήρια για την Πρακτική Άσκηση	26
5.1 Γενικά σχόλια	26
5.2 Προδιαγραφές για την εφαρμογή της Διαιτολογίας	26
6.0 Αρχές ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και άσκησης του επαγγέλματος	27
Παραρτήματα	
Παράρτημα I: Καταστατικό του EFAD	30
Παράρτημα II: Επίσημοι όροι για το επάγγελμα του Διαιτολόγου στα μέλη του EFAD	34
Παράρτημα III: Σύλλογοι – Μέλη του EFAD	35
Παράρτημα IV: Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης	34
Παράρτημα V: Βιβλιογραφικές πηγές	54
Παράρτημα VI: Μέλη της ομάδας εργασίας	55

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

Πρόλογος

Οι διαιτολόγοι που εργάζονται σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν ως πρώτο τους μέλημα τη διατήρηση της διατροφικής υγείας των ευρωπαϊκών πολιτών. Για να πετύχουν το στόχο τους έχουν τη δυνατότητα συνεργασίας με άλλους επαγγελματίες υγείας. Σκοπός των διαιτολόγων είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων. Οι διαιτολόγοι εργάζονται για να κάνουν την σωστή διατροφή και επιλογή τροφίμων μια πραγματικότητα στους ευρωπαίους πολίτες και είναι η ευχαρίστησή μου να είμαι μέρος αυτής της ομάδας εργασίας. Ένας από τους σκοπούς του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Διαιτολόγων (European Federation of the Associations of Dietitians, EFAD) είναι να ενθαρρύνει τα υψηλά επίπεδα παροχής υπηρεσιών και σαφώς υψηλά επίπεδα άσκησης και πρακτικής του επαγγέλματος. Δουλεύοντας με τους 24 Εθνικούς Διαιτολογικούς Συλλόγους μέλη, ο EFAD μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην προώθηση των κριτηρίων για την εκπαίδευση των διαιτολόγων αλλά και στη διατήρησή τους, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για σύγκλιση και διάδοση της καλύτερης πρακτικής στην εφαρμογή του επαγγέλματος του διαιτολόγου.

Η Διακήρυξη της Μπολόνια τον Ιούνιο του 1999 απαιτούσε τη δημιουργία ενός συνεπούς, συγκρίσιμου και ανταγωνιστικού Ευρωπαϊκού Ακαδημαϊκού Περιβάλλοντος για την Ανώτατη Παιδεία ως το 2010. Επιπλέον, με τη Συνθήκη της Σαλαμάνκα το Μάρτιο του 2001 τα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια διακήρυξαν ότι: «Τα Ευρωπαϊκά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα αναγνωρίζουν ότι οι φοιτητές τους έχουν ανάγκη και απαιτούν να έχουν προσόντα, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιούν με τρόπο αποτελεσματικό για τον σκοπό των σπουδών τους και την επαγγελματική τους σταδιοδρομία σε όλη την Ευρώπη ... και επιβεβαίωσαν την προθυμία τους να οργανωθούν ανάλογα μέσα στα πλαίσια της αυτονομίας τους».

Επίσης, οι Σύλλογοι – Μέλη του EFAD δεσμεύτηκαν στο Ροσκίλντε της Δανίας το 2003 να καθορίσουν τις προτεραιότητες για τη σύγκλιση για την εκπαίδευση και την πρακτική των διαιτολόγων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Μέρος αυτής της δέσμευσης αποτελεί η δημιουργία Ευρωπαϊκών Κριτηρίων για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων. Δύο χρόνια μετά, βρίσκομαι στην ευχάριστη θέση να δηλώσω ότι τα κριτήρια αυτά έχουν δημιουργηθεί και εγκριθεί από όλα τα μέλη του EFAD. Ως διαιτολόγοι, θα ξεκινήσουμε την εφαρμογή των κριτηρίων στα κράτη μέλη του EFAD, με σκοπό την προώθηση της υγείας και της σωστής διατροφής στην Ευρώπη.

Irene C. I. Mackay FBDA

Πρόεδρος

Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Συλλόγων Διαιτολόγων

(European Federation of the Associations of Dietitians, EFAD)

Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων

1. Εισαγωγή

1.1 Ιστορικό πλαίσιο

Με την διακήρυξη της Μπολόνια του 1999, οι Ευρωπαίοι Υπουργοί Εκπαίδευσης συμφώνησαν στην ανάγκη δημιουργίας ενός κοινού Ευρωπαϊκού Τομέα Ανώτατης Εκπαίδευσης και δεσμεύτηκαν να αναμορφώσουν τις δομές των συστημάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, με απώτερο σκοπό να επιτευχθεί μια σχετική σύγκλιση.

Οι στόχοι της διακήρυξης της Μπολόνια περιλαμβάνουν:

- Την υιοθέτηση ενός εύκολα κατανοητού και συγκρίσιμου συστήματος χορήγησης τίτλων σπουδών, το οποίο θα διευκολύνει την ακαδημαϊκή και επαγγελματική αναγνώριση και τη χρήση των τίτλων σπουδών στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Τομέα Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Την αναδιοργάνωση της εκπαίδευσης σε ένα σύστημα που θα βασίζεται σε δύο κύκλους σπουδών, τον Προπτυχιακό και τον Μεταπτυχιακό κύκλο, σύμφωνα με ένα πλαίσιο που θα καθορίζεται από το μαθησιακό αποτέλεσμα και την απόκτηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων και προσόντων (δείτε και το Joint Quality Initiative, 2004).
- Την θέσπιση ενός κοινού τρόπου αναγνώρισης μαθημάτων, προκειμένου να ευνοείται η ελεύθερη μεταφορά και πρόσβαση φοιτητών στα διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα. (δείτε το European Credit Transfer System; ECTS)
- Την προώθηση της δυνατότητας μετακίνησης φοιτητών, ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικό.
- Την εφαρμογή ενός συστήματος διασφάλισης της ποιότητας των σπουδών, προκειμένου να εξασφαλίζεται το υψηλό επίπεδο σπουδών και η συγκρισιμότητα των τίτλων σπουδών στην Ευρώπη.
- Την ανάπτυξη μαθημάτων και προγραμμάτων σπουδών με Ευρωπαϊκό προσανατολισμό.

Η Διαιτολογία αποτελεί ένα επάγγελμα επικεντρωμένο στην εφαρμογή της επιστήμης της Διατροφής στην σίτιση και την εκπαίδευση πληθυσμιακών ομάδων και ατόμων σε παθολογικές και μη καταστάσεις που αφορούν τη διατροφή. Η εφαρμογή της Διαιτολογίας, βέβαια, στην Ευρώπη ποικίλει και έχει εξελιχθεί προκειμένου να ικανοποιήσει τις ανάγκες και τις απαιτήσεις σε κάθε χώρα ξεχωριστά. Ο πρώτος τίτλος επαγγελματικών προσόντων, ο οποίος αποκτάται σε κάθε χώρα, αντιπροσωπεύει την περάτωση ενός προγράμματος σπουδών που δίνει τη δυνατότητα στον απόφοιτο να χρησιμοποιεί τον τίτλο «Διαιτολόγος» και να εξασκεί το επάγγελμα. Ο τρόπος χορήγησης άδειας άσκησης επαγγέλματος ορίζεται σε εθνικό επίπεδο, μη συγκρίσιμο ευρωπαϊκά, ενώ ο συγκεκριμένος τίτλος προστατεύεται στη μειοψηφία των κρατών. Το συγκεκριμένο έγγραφο αναπτύχθηκε με τρόπο ώστε να αντανάκλα τις διαφορετικές ανάγκες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τα πρώτα επαγγελματικά προσόντα, που λαμβάνονται σε οποιαδήποτε χώρα, αντιπροσωπεύουν την ολοκλήρωση ενός προγράμματος σπουδών, ο οποίος επιτρέπει τη χρήση του τίτλου του «Διαιτολόγου» και δίνει την δυνατότητα στον κάτοχό του να λειτουργεί ως ανεξάρτητος επαγγελματίας. Τα επαγγελματικά

προσόντα ρυθμίζονται σε εθνικό επίπεδο στις περισσότερες χώρες, δεν είναι συγκρίσιμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ ο τίτλος προστατεύεται στη μειοψηφία των χωρών.

Ο Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Συλλόγων Διαιτολόγων (European Federation of Association of Dietetics, EFAD), ο οποίος από διαιτολογικούς συλλόγους του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχει σκοπό να προωθήσει την ανάπτυξη του επαγγέλματος του διαιτολόγου και να αναπτύξει το επιστημονικό και επαγγελματικό επίπεδο της Διαιτολογίας σε κοινά πεδία ενδιαφέροντος στους συλλόγους – μέλη. Ο EFAD έχει αναπτύξει πληθώρα αναφορών σχετικές με την εκπαίδευση και/ή την εργασία των διαιτολόγων στα κράτη- μέλη του EFAD (1986, 1987, 1990, 1991, 1996, 1999, 2003), οι οποίες καταδεικνύουν την παραλλαγών των συστημάτων σπουδών Διαιτολογίας και της ποικιλομορφίας των εργασιών που μπορεί να αναλάβει ένας Διαιτολόγος. Παρόλ' αυτά αναγνωρίζεται ότι η πρόσθετη εκπαίδευση και η απόκτηση εξειδίκευσης με σκοπό την ανεύρεση εργασίας ίσως απαιτείται από το διαιτολόγο σε περίπτωση που έχει εκπαιδευτεί σε διαφορετικό τομέα εξειδίκευσης από αυτόν για τον οποίο αναζητούν εργαζομένους.

1.2 Πώς αναπτύχθηκε η αναφορά για τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων

Μια ανάλογη αναφορά είχε αναπτυχθεί στη Μεγάλη Βρετανία από μια ομάδα επιστημόνων από Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, υπηρεσίες σίτισης και επαγγελματικά και θεσμικά όργανα. Τα στοιχεία αυτά αποτέλεσαν την πρώτη απόπειρα να δημιουργηθεί ένα έντυπο που θα περιελάμβανε τα γενικά ακαδημαϊκά χαρακτηριστικά και των κριτηρίων άσκησης της Διαιτολογίας στη Μεγάλη Βρετανία. Το έργο αυτό πραγματοποιήθηκε υπό την επίβλεψη του Συμβουλίου Διασφάλισης Ποιότητας (Quality Assurance Agenda, QAA) της Μεγάλης Βρετανία και δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2001.

Στη Γενική Συνέλευση του EFAD, το Σεπτέμβριο του 2003 στη Δανία, οι εκπρόσωποι στον EFAD συμμετείχαν σε μια ομάδα εργασίας με σκοπό τη διερεύνηση της επιθυμίας την δυνατότητας εφαρμογής μιας αναφοράς για τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για το επάγγελμα του Διαιτολόγου. Οι εκπρόσωποι από 18 κράτη- μέλη συμφώνησαν ότι οι προτεραιότητες της σύγκλισης της εκπαίδευσης και της εξάσκησης του επαγγέλματος της Διαιτολογίας στην Ευρώπη θα πρέπει να είναι:

- 1 Η συμφωνία στην περιγραφή του ρόλου του Διαιτολόγου στην Ευρώπη.
- 2 Η θέσπιση ενός κατώτατου ορίου σπουδών προπτυχιακού επιπέδου, με σαφή οριοθετημένα κριτήρια, βάσει του Εκπαιδευτικού Συστήματος Μεταφοράς Μονάδων (Educational Credit Transfer System, ECTS).
- 3 Η συμφωνία σε μια αναφορά για τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων.
- 4 Η θέσπιση κριτηρίων για τους εκπαιδευτές της επιστήμης της Διαιτολογίας.
- 5 Την συμφωνία σε κοινή γλώσσα επικοινωνίας και ορολογία.
- 6 Η δημιουργία Άδειας Ασκήσεως Επαγγέλματος σε εθνικό επίπεδο, για την προστασία του τίτλου του Διαιτολόγου.
- 7 Ο απώτερος σκοπός θα είναι η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Άδειας Ασκήσεως Επαγγέλματος για το επάγγελμα του Διαιτολόγου.

Η ομάδα εργασίας που συστάθηκε προκειμένου να προωθήσει τη συγκεκριμένη εργασία, συναντήθηκε για πρώτη φορά στο Ντίσελντορφ το Φεβρουάριο του 2004 και συμφώνησε ότι η αναφορά για τη Διαιτολογία θα πρέπει να εστιάζει στο εκπαιδευτικό αποτέλεσμα και όχι στην απόλυτη συμφωνία μεταξύ των ακαδημαϊκών προγραμμάτων. Η διαδικασία αυτή έρχεται σε συμφωνία με την επιθυμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για σύγκλιση και ελεύθερη μετακίνηση. Το κείμενο αυτό βασίζεται στο έγγραφο του QAA (2001), τροποποιημένο προκειμένου να αντανakλά την εργασία του διαιτολόγου στην Ευρώπη. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από τα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά κριτήρια για τους φυσιοθεραπευτές (2003). Ένα προσχέδιο του κειμένου διανεμήθηκε στους Συλλόγους – Μέλη και σε Ανώτατα Ιδρύματα που έχουν τμήματα Διαιτολογίας. Ένα προσχέδιο του εγγράφου διανεμήθηκε σε όλους τους Συλλόγους – μέλη και σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση των διαιτολόγων τον Ιούλιο του 2004 για διαβουλεύσεις.

Η ομάδα εργασίας συνήλθε τον Σεπτέμβριο του 2004, για να εξετάσει τις απαντήσεις, πριν από τη Γενική Συνεδρίαση του στο Μπορντό. Η προθεσμία ήταν σύντομη και ο αριθμός απαντήσεων ήταν πάρα πολύ μικρός για να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικός. Παρόλ' αυτά υπήρξε η συμφωνία ότι οι προτεραιότητες που είχαν τεθεί στη Δανία για τον τρόπο εργασίας των εκπροσώπων του EFAD ήταν ορθά διατυπωμένες, όμως οι προτεραιότητες 2 και 3 θα έπρεπε να συνδυάζονται με τον Πρώτο Κύκλο Σπουδών, όπως ορίζεται από τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων.

Μια δεύτερη συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο Μπορντό προκειμένου να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν τα κριτήρια. Οι εκπρόσωποι συμφώνησαν ότι για να έχει ο EFAD την εξουσιοδότηση να συνεχίσει θα έπρεπε να λάβει απάντηση από το σύνολο των Συλλόγων και το 50% των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (AEI). Θεωρήθηκε ότι απαιτούνταν η συμφωνία από μεγάλο μέρος των συμμετεχόντων, δεδομένου ότι τα κριτήρια ήταν υψηλά, και ορισμένες χώρες δεν τα ικανοποιούσαν αρχικά. Η προθεσμία για τις διαβουλεύσεις του πρώτου σχεδίου του εγγράφου παρατάθηκε για να δοθεί ο χρόνος στους συλλόγους και τα AEI να απαντήσουν. Οι Σύλλογοι ανέλαβαν τη μετάφραση του εγγράφου στη γλώσσα της χώρας που αντιπροσωπεύουν.

Το δεύτερο σχέδιο του εγγράφου για τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων διανεμήθηκε σε όλους τους Συλλόγους – Μέλη για περαιτέρω συζήτηση με τα αντίστοιχα AEI. Η τελική επικύρωση και αποδοχή του εγγράφου πραγματοποιήθηκε στη Γενική Συνεδρίαση στη Γενεύη, τον Ιούνιο του 2005.

1.3 Σκοπός των Ευρωπαϊκών Κριτηρίων για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων

Τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πολλούς σκοπούς:

- Παρέχουν μια περιγραφή της φύσης και των χαρακτηριστικών των προγραμμάτων σπουδών και εκπαίδευσης των διαιτολόγων.

- Εκπροσωπεύουν τις προσδοκίες για τα κριτήρια απόκτησης ενός τίτλου σπουδών σε όλα τα επίπεδα και θέτουν τις ικανότητες και τις ιδιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τους επαγγελματίες που ασκούν το επάγγελμα του διαιτολόγου.
- Αποτελούν πηγή αναφοράς για το σχεδιασμό και ανάπτυξη νέων προγραμμάτων εκπαίδευσης Διαιτολόγων.
- Προσφέρουν γενικές οδηγίες για τον καθορισμό των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων που σχετίζονται με το πρόγραμμα, αλλά δεν καθορίζονται από συγκεκριμένο και λεπτομερές πρόγραμμα σπουδών.
- Προσφέρουν την δυνατότητα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων ενός προγράμματος, βάσει προκαθορισμένων προσδοκιών και κριτηρίων. Τ
- Τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων επίσης παρέχουν υποστήριξη στην αναζήτηση της διασφάλισης της εσωτερικής ποιότητας.
- Τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων είναι μια από τις πολλές εξωτερικές πηγές ενημέρωσης, πάνω στις οποίες μπορεί να στηριχθεί η ακαδημαϊκή αναθεώρηση αξιολόγηση για το αν εκπληρώνονται οι ελάχιστες απαιτήσεις και κριτήρια.
- Τα κριτήρια παρέχουν ευελιξία και ποικιλία στο σχεδιασμό προγραμμάτων και ενθαρρύνουν καινοτομίες, μέσα σε ένα συμφωνηθέν γενικό εννοιολογικό πλαίσιο.

1.4 Ποιος πρέπει να χρησιμοποιεί τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων

Τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων μπορούν να χρησιμοποιηθούν από Εθνικούς Οργανισμούς, κυβερνήσεις, τις Δημόσιες Αρχές Υγείας και Εκπαίδευσης, τους εμπλεκόμενους στην Εκπαίδευση των Διαιτολόγων και όλους αυτούς που σχετίζονται με το σχεδιασμό και ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και εμπλέκονται στην εσωτερική και εξωτερική διασφάλιση της ποιότητας. Το συγκεκριμένο κείμενο παράλληλα αποτελεί χρήσιμη αναφορά για τις ικανότητες και τα προσόντα που αναμένονται από τους διαιτολόγους κατά την άσκηση της εργασίας τους.

Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την ενημέρωση των διαιτολόγων, των διοικητών και των υπεύθυνων σε υπηρεσίες σίτισης και άλλους φορείς που ασχολούνται με τη δημόσια υγεία, όσον αφορά τις ικανότητες και τις δυνατότητες των αποφοίτων των Τμημάτων Διαιτολογίας

1.5 Τι αντιπροσωπεύουν τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων

Το συγκεκριμένο έγγραφο δεν επιχειρεί να αποτελέσει ένα Ευρωπαϊκό ή Εθνικό Οδηγό Σπουδών για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που οδηγούν στην απόκτηση τίτλου σπουδών Διαιτολόγου, αλλά θέτει το ελάχιστο πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να κινείται το πρόγραμμα σπουδών. Αναγνωρίζει ότι οι απαιτήσεις των

επαγγελματικών και θεσμικών οργάνων πρέπει να ενσωματωθούν στο σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Αντίθετα στοχεύει στην ενθάρρυνση της συνεργασίας των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) και των εργοδοτών για το σχεδιασμό και τη δημιουργία αντίστοιχων προγραμμάτων σπουδών. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εξειδίκευση των γνώσεων, η οποία θα συνδυάζει ακαδημαϊκά και επαγγελματικά στοιχεία, και θα προσφέρει τις ελάχιστες απαιτήσεις που θα απαιτούνται από τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα για τη χορήγηση κάποιου τίτλου σπουδών. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι τα Κριτήρια αυτά θα ανανεώνονται προκειμένου να περιλαμβάνουν τις εξελίξεις στο χώρο της Διαιτολογίας, την εμπειρία από τα ΑΕΙ, την αξιολόγηση τους, και τις εξελίξεις στην εργασία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια για την Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση και Πρακτική Άσκηση των Διαιτολόγων έχουν προς το παρόν συμβουλευτικό ρόλο αλλά έχουν υιοθετηθεί από τον EFAD (επικυρωμένα από όλους τους Συλλόγους – Μέλη) σαν πρότυπα που πρέπει να επιτευχθούν από τους διαιτολόγους κατά την εκπαίδευσή τους και να διατηρηθούν μέσω της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης κατά τη σταδιοδρομία τους. Για την προώθηση των κριτηρίων και της ποιότητας της εκπαίδευσης των διαιτολόγων στην Ευρώπη, ο EFAD θα εργαστεί προς τη σύγκλιση των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων Διαιτολογίας με σκοπό την ελεύθερη διακίνηση και εργασία των Διαιτολόγων στην Ευρώπη.

2.0 Το πεδίο άσκησης και η φύση του επαγγέλματος του διαιτολόγου στην Ευρώπη

Οι διαιτολόγοι που εργάζονται τόσο στην Ευρώπη, όσο και διεθνώς, είναι υπεύθυνοι για την προώθηση της διατροφής ως μέσο προαγωγής της υγείας σε όλες τις ηλικιακές ομάδες πληθυσμού. Οι διαιτολόγοι έχουν τη δυνατότητα χορήγησης συμβουλών για τροποποίηση της δίαιτας προκειμένου να θεραπεύσουν διάφορες παθολογικές καταστάσεις και να βελτιστοποιήσουν την κατάσταση της υγείας του ατόμου. Μπορούν δε να εργαστούν σε επίπεδο πληθυσμιακών ομάδων με σκοπό την προαγωγή της δημόσιας υγείας μέσω της διατροφής και την προώθηση των διατροφικών πολιτικών.

Η διαιτολογία βασίζεται στην επιστήμη της διατροφής. Συνδυάζει την κατανόηση της διατροφικής σύστασης των τροφών, της φύσης των θρεπτικών συστατικών και του μεταβολισμού τους στο σώμα, των διατροφικών αναγκών των ατόμων στη διάρκεια της ζωής τους, την επίδραση της διατροφής σε παθολογικές καταστάσεις και τους τρόπους που η διατροφή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την προαγωγή της ατομικής και δημόσιας υγείας μέσω της μείωσης των παραγόντων κινδύνου για εμφάνιση κάποιας παθολογικής κατάστασης. Αποτελεί μια ευρεία επιστήμη, η οποία εκτείνεται από τις κλινικές και φυσικές επιστήμες μέχρι την ψυχολογία και τις κοινωνικές επιστήμες.

Παρότι οι διαιτολόγοι κατέχουν ξεχωριστό ρόλο, γνώσεις και ικανότητες στην θεραπευτική εφαρμογή της επιστήμης της διατροφής, γίνεται ολοένα και πιο αισθητή η απαίτηση να αναπτύξουν πιο εξειδικευμένες γνώσεις και ικανότητες που θα τους επιτρέψουν να εργάζονται και σε άλλους συναφείς με το αντικείμενό χώρους εργασίας.

Στην Ευρώπη ο EFAD έχει υιοθετήσει τον ορισμό της Παγκόσμιας Συνομοσπονδίας Συλλόγων Διαιτολόγων για το ρόλο του Διαιτολόγου:

- Ο Διαιτολόγος είναι ο κάτοχος τίτλου σπουδών Διατροφής και Διαιτολογίας, αναγνωρισμένου από τα αρμόδια εθνικά θεσμικά όργανα. Ο διαιτολόγος εφαρμόζει την επιστήμη της διατροφής στη σίτιση και την εκπαίδευση ομάδων πληθυσμού ή ατόμων υγιών ή νοσούντων.
- Ο σκοπός της εφαρμογής της Διαιτολογίας είναι η δυνατότητα του διαιτολόγου να εργάζεται σε ποικίλα περιβάλλοντα και να εκτελεί ποικιλία λειτουργιών.

Στην Ευρώπη οι διαιτολόγοι εργάζονται σε τρεις κύριους τομείς. Οι τομείς αυτοί μπορεί να είναι αρκετά διακριτοί, όπως ο Διοικητικός Διαιτολόγος στη Σουηδία, ή περισσότερο γενικοί, όπως στη Βρετανία. Στο συγκεκριμένο έγγραφο διακρίνονται τρεις τομείς εξειδίκευσης, αναγνωρισμένοι από τον EFAD, οι οποίοι παρατηρούνται και μπορούν να ασκηθούν από διαιτολόγους στην Ευρώπη. Αυτές οι εξειδικεύσεις έχουν ως εξής:

Διοικητικός Διαιτολόγος¹: ο διαιτολόγος ο οποίος εργάζεται κυρίως στα πλαίσια της διοίκησης υπηρεσιών μαζικής σίτισης, με αρμοδιότητες που περιλαμβάνουν την εξασφάλιση επαρκών ποιοτικά και ποσοτικά τροφίμων σε άτομα και ομάδες πληθυσμού, υγιών ή ασθενών, σε ιδρύματα ή κοινωνικές ομάδες.

Κλινικός Διαιτολόγος²: ο διαιτολόγος, ο οποίος είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό την επιμόρφωση, την επίβλεψη και την αξιολόγηση κλινικών σχημάτων σίτισης με σκοπό την βελτίωση και την αποκατάσταση της υγείας των ασθενών/ πελατών. Οι Κλινικοί διαιτολόγοι μπορούν να εργαστούν στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και σε νοσηλευτικά ιδρύματα.

Διαιτολόγος Δημόσιας Υγείας³: ο διαιτολόγος ο οποίος εμπλέκεται στην προαγωγή της δημόσιας υγείας και στη διαμόρφωση πολιτικών για την προώθηση διατροφικών επιλογών από άτομα ή πληθυσμιακές ομάδες με σκοπό τη βελτίωση και διατήρηση του επιπέδου υγείας τους και τη μείωση του κινδύνου εμφάνισης παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται με τη διατροφή.

Όλοι οι διαιτολόγοι, ανεξάρτητα από την εξειδίκευσή τους, ερμηνεύουν και μεταδίδουν διατροφικές γνώσεις σε πληθυσμιακό και ατομικό επίπεδο. Οι διαιτολόγοι συλλέγουν πληροφορίες από ασθενείς ή ομάδες ατόμων που αφορούν στην διατροφική πρόσληψη, ερμηνεύουν, μεταφράζουν και αξιολογούν πληροφορίες για τις διατροφικές ανάγκες και ερευνούν ποικίλες πηγές με σκοπό να παράγουν πρακτικές συμβουλές για την διατροφική πρόσληψη και άλλα θέματα που απασχολούν τον ασθενή. Οι διαιτολόγοι έχουν τη δυνατότητα να εργάζονται σε ποικίλα εργασιακά περιβάλλοντα, με διαφορετικού ηθικούς και νομικούς περιορισμούς, όπως το Εθνικό Σύστημα Υγείας, η βιομηχανία, ο δημόσιος φορέας γενικότερα, η εκπαίδευση, η έρευνα ή η άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος. Για να αποκτήσουν άδεια άσκησης επαγγέλματος, οι φοιτητές πρέπει να ακολουθήσουν ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών προπτυχιακού επιπέδου (επίπεδο Bachelor) το οποίο συνήθως παρέχεται από ΑΕΙ και το οποίο παρέχει τουλάχιστον 210 ECTS ή το ισοδύναμό τους, (δείτε στο τμήμα 4.0, σελ. 24) δηλαδή ένα προπτυχιακό κύκλο σπουδών ή ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών. Το

¹ Ειδικά ζητήματα που αφορούν τον Διοικητικό Διαιτολόγο θα υποσημειώνονται με μπλε χρώμα

² Ειδικά ζητήματα που αφορούν τον Κλινικό Διαιτολόγο θα υποσημειώνονται με κόκκινο χρώμα

³ Ειδικά ζητήματα που αφορούν τον Διαιτολόγο Δημόσιας Υγείας θα υποσημειώνονται με πράσινο χρώμα

πρόγραμμα σπουδών πρέπει να παρέχει θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση, για τις οποίες το συγκεκριμένο έγγραφο παρέχει συγκεκριμένες κατευθύνσεις.

Για το λόγο αυτό, τα προγράμματα σπουδών για την επιστήμη της Διαιτολογίας θα πρέπει να διαπνέονται από τις παρακάτω αρχές:

- Την εφαρμογή της επιστήμης της διατροφής σε άτομα και πληθυσμιακές ομάδες μέσω της μετάφρασης των θεωρητικών ιδεών και αρχών σε σχετικές και εφαρμοσμένες τροποποιήσεις της δίαιτας και της θεραπευτικής διαιτητικής.
- Την απόκτηση εκπαιδευτικών ικανοτήτων και αξιών, που θα δίνουν τη δυνατότητα στο διαιτολόγο να ενθαρρύνει τα άτομα στο να ελέγχουν τις διατροφικές τους επιλογές που σχετίζονται με ζητήματα της υγείας τους.
- Την ενσωμάτωση θεωρητικών γνώσεων από κλινικές, βιολογικές, οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες που έχουν πρακτική εφαρμογή στην μαζική σίτιση και στην υιοθέτηση διατροφικών συνηθειών.
- Την ικανότητα να αξιολογούν, να συμβουλεύουν και να κινητοποιούν άτομα και πληθυσμιακές ομάδες ώστε να προβαίνουν σε σωστές και ασφαλείς διατροφικές επιλογές.
- Την ανάπτυξη ισχυρών ικανοτήτων σε προσωπικό επίπεδο και δυνατότητα γλωσσικής επικοινωνίας που θα ενισχύουν την αποτελεσματική επικοινωνία με διάφορα μέσα και με ποικιλία ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων.
- Δυνατότητα να ενεργήσει ως εκπρόσωπος ατόμων, ομάδων και του επαγγέλματος
- Ανάπτυξη των ικανοτήτων συνεργασίας και ομαδικής εργασίας.
- Την διατήρηση και την ενίσχυση της υγείας τόσο μέσω της διατροφικής αντιμετώπισης των διάφορων παθολογικών καταστάσεων, όσο και μέσω της προώθησης των κανόνων υγιεινής διατροφής και τρόπου ζωής όπου απαιτείται.
- Την αυτό-αξιολόγηση, την έκφραση κριτικής και την υιοθέτηση κριτικής στάσης απέναντι στην χρήση της έρευνας για την αξιολόγηση και βελτίωση της εφαρμογής της επιστήμης της Διαιτολογίας.

3.0 Το αντικείμενο και οι αρχές της Διαιτολογίας

Η Διαιτολογία αποτελεί ένα διεπιστημονικό και εφαρμοσμένο αντικείμενο, το οποίο ασχολείται με την εφαρμογή της επιστήμης της Διατροφής για την αντιμετώπιση ασθενειών και την προαγωγή της υγείας ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων. Κύριο μέλημά της είναι να εξασφαλιστεί η πρόσληψη των κατάλληλων θρεπτικών συστατικών από τα τρόφιμα που καταναλώνει το άτομο. Η Διαιτολογία απαιτεί τη συνεργασία ευρέως φάσματος κοινωνικών και φυσικών επιστημών προκειμένου ο Διαιτολόγος να έχει τη δυνατότητα να εκπαιδεύει και να καθιστά ικανά τα άτομα και ομάδες ατόμων να βελτιώσουν την διατροφική τους πρόσληψη, με σκοπό την βελτίωση της υγείας τους.

Η τροποποίηση της επιλογής τροφίμων από τα άτομα μπορεί να μεταβάλλει σημαντικά την πρόσληψη θρεπτικών συστατικών. Το γεγονός αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διορθώσει κάποια μεταβολική ανωμαλία ή ασθένεια, αλλά και για τη διατήρηση και προαγωγή της υγείας. Η Διαιτολογία ασχολείται με την διατροφή του ατόμου σε υγιείς και παθολογικές καταστάσεις όσον αφορά την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και εκτείνεται μέχρι την τριτοβάθμια φροντίδα υγείας, σε οξείες ειδικές κλινικές καταστάσεις. Οι Διαιτολόγοι χρησιμοποιούν τις ικανότητες, τις γνώσεις και την εξειδίκευσή τους και σε άλλους τομείς, όπως η βιομηχανία (ειδικά στην βιομηχανία τροφίμων και φαρμακευτικώνσκευασμάτων), στην βασική έρευνα και ανάπτυξη, στην εκπαίδευση, στην τοπική αυτοδιοίκηση, στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και στην απασχόληση με το ελεύθερο επάγγελμα.

Η Διαιτολογία έχει ως πυρήνα την επιστήμη της Διατροφής. Η Επιστήμη της Διατροφής μελετά τον τρόπο με τον οποίο τρέφεται το σώμα και την επίδραση της διατροφικής πρόσληψης στην λειτουργία του οργανισμού σε φυσιολογικές και παθολογικές καταστάσεις, την επίδραση της διαίτας στον μεταβολισμό και την αλληλεπίδραση των γονιδίων με διάφορα θρεπτικά συστατικά. Η Διατροφή στη Δημόσια Υγεία επικεντρώνεται στην προαγωγή της καλής υγείας μέσω της διατροφής και στην πρωτογενή πρόληψη ασθενειών μέσω της διαίτας σε πληθυσμιακές ομάδες, ενώ αντίθετα η Διαιτολογία λειτουργεί σε ατομικό επίπεδο και απαιτεί την κατανόηση του πώς οι αλλαγές στη διατροφή μπορούν να επηρεάσουν το θεραπευτικό αποτέλεσμα και να συμβάλλουν στην βελτίωση της υγείας. Το γεγονός αυτό απαιτεί ευελιξία στην εφαρμογή της επιστήμης, συστηματική κλινική αιτιολόγηση και επίλυση των προβλημάτων, κατανόηση των ατομικών και απόλυτα εξατομικευμένων καταστάσεων, όπως η ηλικία, το φύλο, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση, το στάδιο και το είδος της νόσου, οι διατροφικές συνήθειες και ο τρόπος ζωής, αξιολόγηση της διατροφικής κατάστασης και διαμόρφωση της κατάλληλης διαιτητικής συμβουλής.

Η εφαρμογή της Διαιτολογίας πρέπει να γίνεται αποκλειστικά από διαιτολόγους με αναγνωρισμένες σπουδές και εκπαίδευση. Τα προαπαιτούμενα για την αναγνώριση των σπουδών και την εφαρμογή της επιστήμης, συνήθως επιβλέπεται από ανάλογα θεσμικά όργανα. Τα θεσμικά αυτά όργανα έχουν την ευθύνη για την ασφαλή άσκηση του επαγγέλματος της Διαιτολογίας, σύμφωνα με δημοσιευμένες οδηγίες και ταυτόχρονα ορίζουν τα κριτήρια για τον οδηγό σπουδών των τμημάτων Διαιτολογίας. Τα συγκεκριμένα θεσμικά όργανα σε συνεργασία με τα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα στα οποία πραγματοποιείται η εκπαιδευτική διαδικασία έχουν από κοινού την

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

ευθύνη να εξασφαλίσουν ότι οι απόφοιτοι που πρόκειται να λάβουν την άδεια επαγγέλματος έχουν τα εφόδια να το κάνουν.

Η Διαιτολογία στηρίζεται κυρίως στην επιστήμη της Διατροφής και κλινικά αντικείμενα, όπως η διαιτητική θεραπευτική, και υποστηρίζεται από άλλες επιστήμες όπως η βιοχημεία, η φυσιολογία, η ανοσολογία, η μικροβιολογία, η γενετική, η φαρμακολογία, και η χημεία τροφίμων. Ο προπτυχιακός φοιτητής παράλληλα διδάσκεται φυσιολογία, κοινωνιολογία, επικοινωνία, προαγωγή της υγείας και εκπαιδευτικές μεθόδους. Η μελέτη αυτών των αντικειμένων δίνει την ικανότητα στους διαιτολόγους να έχουν μια εν τω βάθη γνώση της επιστήμης της Διαιτολογίας και ταυτόχρονα να μπορούν να διαδώσουν τις γνώσεις τους, έχοντας έναν διεπιστημονικό τρόπο σκέψης. Η επιδημιολογία, η διαχείριση μονάδων σίτισης, η πληροφορική και η στατιστική συμπληρώνουν τους κυριότερους τομείς εκπαίδευσης των διαιτολόγων. Η ανάπτυξη ενός σκεπτόμενου επαγγελματία με την προοπτική να συνεχίσει την εξέλιξη του επαγγέλματος, ενισχύεται από την μελέτη μεθοδολογίας της έρευνας, ανασκοπήσεις της βιβλιογραφίας για εξειδικευμένα αντικείμενα, ηθικά ζητήματα και την κλινική πρακτική άσκηση.

A. Ο Διαιτολόγος ως επαγγελματίας υγείας. Οι προσδοκίες για την εφαρμογή του επαγγέλματος από τους συναδέλφους, τους εργοδότες και το κοινό.

A1 Επαγγελματική αυτονομία και υπευθυνότητα του διαιτολόγου

Ο Διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να διατηρεί τα κριτήρια και τις απαιτήσεις του επαγγελματικού ρόλου του διαιτολόγου,
- να κατανοεί και να αναγνωρίζει το ρόλο των Θεσμικών και Επαγγελματικών Οργάνων των Διαιτολόγων στη χώρα του,
- να δείχνει κατανόηση στη δέσμευσή του να σέβεται τους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας του επαγγέλματος στη χώρα του και στην Ευρώπη
- να αναγνωρίζει την ανάγκη συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης με σκοπό τη διατήρηση του ρόλου του ως διαιτολόγος σε αξιόπιστο και επαγγελματικό επίπεδο.

A2 Επαγγελματικές σχέσεις

Ο Διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να γνωρίζει το ρόλο του διαιτολόγου σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης,
- να συντάσσει με ακρίβεια εκθέσεις προς αρμοδίους, να γράφει στον ιατρικό φάκελο και να παράγει τεχνικές εκθέσεις,
- να συνεισφέρει και να ενθαρρύνει συναδέλφους στην έναρξη αλλά και να συμμετέχει σε μελέτες σε όλα τα πεδία εφαρμογής της επιστήμης της Διαιτολογίας,
- να μοιράζεται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και της έρευνας με άλλους διαιτολόγους και γενικά άλλους επαγγελματίες,
- να ξεκινά και να διατηρεί ουσιαστικές σχέσεις με σχετικούς εξωτερικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων και άλλων επαγγελματιών υγείας,
- να λαμβάνει υπ' όψη τους δεοντολογικούς και ηθικούς κανόνες των άλλων και να κατανοεί πως οι ανθρώπινες ανάγκες γίνονται αντιληπτές και καλύπτονται σε σχέση με τις διατροφικές επιλογές και την παροχή τροφής,
- να δείχνει σεβασμό στους άλλους,
- να διοικεί αποτελεσματικά και αποδοτικά το υποστηρικτικό προσωπικό.

A3 Προσωπικά και επαγγελματικά προσόντα του Διαιτολόγου

Ο Διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να αισθάνεται ικανός στο να παρέχει διαιτολογικές υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, βάσει αποδείξεων, (evidence-based)
- να ασκεί την επιστήμη της Διαιτολογίας αμερόληπτα, αξιοπρεπώς, αναγνωρίζοντας τα δικαιώματα και την αυτονομία του κάθε ατόμου,
- να γνωρίζει τους περιορισμούς των γνώσεών του και της εμπειρίας του και να ξέρει πώς να μπορεί να αναζητήσει βοήθεια και καθοδήγηση,
- να κατανοεί την ανάγκη να επηρεάζει και να συνεισφέρει σε κάθε δραστηριότητα που σκοπό θα έχει να καταστήσει το άτομο ή την πληθυσμιακή ομάδα ικανή για καλύτερες και πιο ασφαλείς διατροφικές επιλογές,

- να αναγνωρίζει στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν με σκοπό να επηρεαστούν οι διατροφικές επιλογές του ατόμου και ομάδων πληθυσμού,
- να γνωρίζει τις μεθόδους αυτοαξιολόγησης ως άτομο και ως μέλος μιας ομάδας εργασίας,
- να ενεργεί ως πηγή πληροφοριών για θέματα Διατροφής και Διαιτολογίας προκειμένου να δημιουργηθεί ανάλογο εκπαιδευτικό υλικό,
- να έχει την ικανότητα να αντιμετωπίζει τις αλλαγές, την αβεβαιότητα και το στρες,
- να μπορεί να ηγηθεί αλλά και να αποτελεί μέλος της ομάδας,
- να έχει την ικανότητα να διαχειρίζεται τον χρόνο, τις πηγές και τους συνεργάτες του προκειμένου να ολοκληρώσει αποτελεσματικά και εντός των προθεσμιών τις εργασίες που αναλαμβάνει,
- να συνεργάζεται με άλλους και να έχει την ικανότητα της διαπραγμάτευσης και του συμβιβασμού.

A4 Επαγγελματικό και εργοδοτικό πλαίσιο για την άσκηση της Διαιτολογίας

Ο Διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να αντιλαμβάνεται το ρόλο των υπηρεσιών Διαιτολογίας στα πλαίσια του οργανογράμματος και της λειτουργίας της διοίκησης και το επίπεδο της υπευθυνότητας των συναδέλφων διαιτολόγων στην επίτευξη των στόχων για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- να επιδεικνύει γνώση των κυβερνητικών πολιτικών για την παροχή υπηρεσιών υγείας που αφορούν τις υπηρεσίες Διαιτολογίας,
- να έχει την ικανότητα να διαχειρίζεται οικονομικά και διοικητικά θέματα, να υποβάλλει προσφορές, να σχεδιάζει και να συνάπτει συμβάσεις, να ασκεί εξουσία, να γνωρίζει τις ιδιότητες και τα κριτήρια και να είναι σε θέση να πραγματοποιεί οικονομικούς ή λογιστικούς ελέγχους,
- να είναι γνώστης της σύγχρονης νομοθεσίας για το σύστημα υγείας και τα τρόφιμα και να την εφαρμόζει στην διαιτητική πρακτική,
- να κατανοεί πολιτικά ζητήματα που σχετίζονται με θέματα της δημόσιας υγείας που σχετίζονται με τη διατροφή,
- να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην διατροφική εκπαίδευση και σε προγράμματα προαγωγής της υγείας,
- να είναι γνώστης των σύγχρονων συστημάτων Υγείας, Εκπαίδευσης και Κοινωνικών επιστημών,
- να γνωρίζει για τα συστήματα σίτισης και κοινωνικής φροντίδας που είναι διαθέσιμα καθώς και στη σχετική νομοθεσία που σχετίζεται με την παροχή τροφής,
- να κατανοεί το ρόλο του διαιτολόγου ως συμβούλου που μπορεί να επηρεάσει θετικά ένα ευρύτερο κοινωνικό, πολιτικό και εμπορικό περιβάλλον για την τροποποίηση παραγόντων που σχετίζονται με τη διατροφική συμπεριφορά καθώς και με εθνικά και τοπικά διατροφικά πρότυπα,
- να αναγνωρίζει το ευρεία αξία της έρευνας και της συνεχούς εκπαίδευσης στα πλαίσια του συστήματος υγείας και του επαγγελματικού χώρου γενικότερα.

B. Αρχές και έννοιες που περιέχονται στο επάγγελμα του Διαιτολόγου και εφαρμόζονται προκειμένου να εξασφαλιστεί ή να βελτιωθεί η καλή κατάσταση της υγείας .

B1 Αξιολόγηση του ασθενούς/ πελάτη

Ο Διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να συλλέγει ιατρικές διατροφικές (ανθρωπομετρικές, βιοχημικές), κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές ατομικές πληροφορίες, να καταγράφει πληροφορίες για τη διατροφική πρόσληψη, να οργανώνει και αξιολογεί όλες τις σχετικές πληροφορίες πριν ξεκινήσει την εφαρμογή της κατάλληλης διατροφικής παρέμβασης,
- να αναγνωρίζει τους κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο ζωής του ατόμου και μπορεί να επηρεάσουν τη σχέση του ασθενούς/ πελάτη με το Διαιτολόγο
- να χρησιμοποιεί τις διατροφικές του γνώσεις ως βάση για την ποιοτική και ποσοτική αξιολόγηση των πληροφοριών που συλλέγονται, όπως για παράδειγμα την αντίληψη του ατόμου ή της πληθυσμιακής ομάδας για τις ανάγκες που έχει σε σχέση με τις συνθήκες και τον τρόπο ζωής τους,
- να θέτει προτεραιότητες στις πληροφορίες που συλλέγει προκειμένου να θέσει συγκεκριμένους διατροφικούς στόχους,
- να καταγράφει με ακρίβεια, σύμφωνα με τους υπάρχοντες κανονισμούς και την δεοντολογία, όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που υποστηρίζουν τις επαγγελματικές επιλογές σε διαιτολογικά θέματα.

B2 Εφαρμογή της επιστήμης της Διαιτολογίας

Ο Διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση:

- αφού ερμηνεύσει, μεταφράσει και αξιολογήσει τις πληροφορίες από όλες τις διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης για τη διαιτολογία, να σχηματίζει πρακτικές συμβουλές για διατροφικά θέματα,
- να μεταφράζει θεωρητικά θέματα διατροφικού, ιατρικού και κοινωνικού περιεχομένου στην πρακτική συμβουλευτική για τη διατροφή, την κατανάλωση τροφίμων και ποτών για τα άτομα ή πληθυσμιακές ομάδες στο σύστημα υγείας,
- να σχεδιάζει διατροφικά σχήματα για υγιή άτομα και να έχει την ικανότητα να τροποποιεί τις διατροφικές συμβουλές σε περιπτώσεις υγιών και ασθενών ατόμων όλων των ηλικιακών ομάδων και διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, λαμβάνοντας υπ' όψη των προσωπικών διαφοροποιήσεων και οικονομικών προβλημάτων που μπορεί να εμπλέκονται,
- να ενσωματώνει τη διατροφική εκπαίδευση στο σύνολο της αγωγής υγείας
- να συμμετέχει σε προγράμματα αγωγής της υγείας, τα οποία αποτελούν μέρος του συνολικού συστήματος υγείας,
- να χρησιμοποιεί την εξειδικευμένη του γνώση σε σύγχρονα θεωρητικά θέματα για την ανθρώπινη διατροφή και διαιτολογία προκειμένου να αναπτύξει πολιτικές υποστήριξης της σωστής κλινικής πρακτικής,
- να εφαρμόζει τις γνώσεις και τις ικανότητές του για την προώθηση της καλής διατροφικής κατάστασης και την αντιμετώπιση παθολογικών καταστάσεων,
- να σχεδιάζει, να υλοποιεί και να αξιολογεί διατροφικά προγράμματα για άτομα και πληθυσμιακές ομάδες,

- να προετοιμάζει σχέδια για την επίτευξη κάποιου συμφωνημένου στόχου, λαμβάνοντας υπ' όψη τη συνεισφορά της οικογένειας, άλλων επαγγελματιών υγείας και λοιπών φορέων, π.χ. των κοινωνικών υπηρεσιών και αυτών που παρέχουν σχολικά γεύματα,
- να κινείται στα πλαίσια χρονοδιαγράμματος προκειμένου να αξιολογήσει την πρόοδο ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων και να έχει την δυνατότητα να αναθεωρήσει τις προτεραιότητες που έχει θέσει βάσει της αξιολόγησης αυτής,
- να εφαρμόζει τις γνώσεις σε θέματα κοινωνιολογίας και ψυχολογίας για να ενθαρρύνει και να υποστηρίζει την προσπάθεια ατόμων να αλλάξουν την διατροφική τους συμπεριφορά,
- να αναλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες που θα του επιτρέψουν να επηρεάσει την διατροφική συμπεριφορά ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων,
- να χρησιμοποιεί τα επικοινωνιακά και εκπαιδευτικά μέσα που διαθέτει, σε συνδυασμό με τις γνώσεις του για όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν τις διατροφικές επιλογές, να δίνει διατροφικές και διαιτητικές συμβουλές σε άτομα και ομάδες ατόμων,
- να χρησιμοποιεί την τεχνολογία της πληροφορίας προκειμένου να εντοπίσει νέες πληροφορίες και να ενημερωθεί, να δημιουργήσει αρχεία και να αρχειοθετήσει τα στοιχεία των ασθενών του και να αναλύσει τα αποτελέσματα των ερευνών του,
- να χειρίζεται τις πληροφορίες σύμφωνα με σεβασμό στην δεοντολογία και στις ηθικές απαιτήσεις.

B3 Αξιολόγηση της διαιτητικής πρακτικής

Ο κάτοχος του τίτλου του Διαιτολόγου θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να παρακολουθεί και να αξιολογεί τα αποτελέσματα της διαιτητικής θεραπευτικής και των διατροφικών παρεμβάσεων,
- να αναλαμβάνει την διεκπεραίωση απλών οικονομικών ελέγχων, να αξιολογεί το αποτέλεσμα και να το συσχετίζει με την διαιτητική πρακτική,
- να χρησιμοποιεί την έρευνα από σχετικές επιστήμες ως μέσο αξιολόγησης της καθημερινής πρακτικής με σκοπό την εξέλιξη της επαγγελματικής γνώσης και πρακτικής,
- να αξιολογεί διαρκώς την διαιτητική πρακτική,
- να αξιολογεί τις διατροφικές παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται συνολικά στο σύστημα παροχής υπηρεσιών που εργάζεται,
- να εφαρμόζει τις γνώσεις σε θέματα Διαιτολογίας με τέτοιο τρόπο που δεν θα θέτει σε κίνδυνο την υγεία ή την ασφάλεια ατόμων ή ομάδων πληθυσμού,
- να χρησιμοποιεί τα ευρήματα διατροφικών και διαιτητικών μελετών για να υποστηρίξει με δεδομένα την διαιτητική πρακτική.
- Να αναγνωρίζει τα όρια της άσκησης της Διαιτολογίας

Γ. Γνωστικά αντικείμενα, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την υποστήριξη της σωστής, ασφαλούς και αποτελεσματικής άσκησης του επαγγέλματος του Διαιτολόγου.

Γ1 Ο διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση να επιδεικνύει συστηματική κατανόηση των κυριότερων παραμέτρων ενός εύρους αρχών της Διαιτολογίας (με μαύρη γραμματοσειρά)

Για να είναι ικανός να ασκήσει το επάγγελμα του:

- **Κλινικού Διαιτολόγου** πρέπει επίσης να επιδεικνύει λεπτομερή γνώση των παραμέτρων με κόκκινη γραμματοσειρά,
- **Διοικητικού Διαιτολόγου** πρέπει επίσης να επιδεικνύει λεπτομερή γνώση των παραμέτρων με μπλε γραμματοσειρά,
- **Διαιτολόγου Δημόσιας Υγείας** πρέπει επίσης να επιδεικνύει λεπτομερή γνώση των παραμέτρων με πράσινο χρώμα.

Βιοχημεία

- Γνώση της χημείας των οργανικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης και της βιολογίας των κυττάρων και των ατόμων.
- Τα κυριότερα μεταβολικά μονοπάτια και την συμμετοχή θρεπτικών συστατικών και άλλων συστατικών των τροφίμων στην χημεία του οργανισμού.
- Γνώση για την κυτταρική και μοριακή βάση των παθολογικών καταστάσεων και των μεταβολικών επιπλοκών που παρατηρούνται σε συνήθεις κλινικές καταστάσεις, όπως ο σακχαρώδης διαβήτης, η υπερλιπιδαιμία και η παχυσαρκία.

Κλινική Ιατρική

- Βασικές ιατρικές γνώσεις, κατανόηση της ιατρικής ορολογίας και της κατάταξης των παθολογικών καταστάσεων.
- Αναγνώριση της διαφοράς της αιτιολογίας και των παραγόντων κινδύνου
- Γνώση της χημείας των οργανικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης και της βιολογίας των κυττάρων και των ατόμων.
- **Να κατανοούν τις βασικές διαγνωστικές μεθόδους προκειμένου να γίνει η διάγνωση μιας παθολογικής κατάστασης, τις συνήθεις θεραπευτικές μεθόδους και χειρισμού των ασθενών.**(κόκκινο)

Διαιτολογία

- Γνώση της αιτιολογίας για την τροποποίηση της πρόσληψης τροφής και θρεπτικών συστατικών και πως αυτές οι τροποποιήσεις μπορούν να εφαρμοστούν για την πρόληψη κάποιας παθολογικής κατάσταση ή για την θεραπεία της.
- Γνώση των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της διατροφικής πρόσληψης, για τον υπολογισμό των σχετικών θρεπτικών συστατικών και των τρόπων ερμηνείας των αποτελεσμάτων και των προβλημάτων των δεδομένων για την εκτίμηση των αναγκών σε θρεπτικά συστατικά.
- Κατανόηση του πώς μπορεί να τροποποιηθεί η δίαιτα ανάλογα με τις διαφορετικές διατροφικές συνθήκες, την κουλτούρα και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες των ατόμων, αναγνωρίζοντας ότι η βιοδιαθεσιμότητα των θρεπτικών συστατικών θα επηρεάσει την επίτευξη της κάλυψης των διατροφικών αναγκών.

- Γνώση των κινδύνων των διατροφικών χειρισμών και των τρόπων αντιμετώπισης των επιπτώσεών του στο άτομο.
- Γνώση του εύρους και της χρήσης των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που χρησιμοποιούνται ως φάρμακα και τα συνταγογραφούμενα σκευάσματα που χρησιμοποιούνται στην τεχνητή διατροφή.
- Κατανόηση των τρόπων με τους οποίους η τροποποίηση της διατροφικής πρόσληψης μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην διάγνωση και την έρευνα.

Τροφοδοσία και Υπηρεσίες Σίτισης

- Γνώση των διαφορετικών τρόπων παραγωγής και διανομής των τροφίμων στις υπηρεσίες σίτισης.
- Κατανόηση του πώς ο σχεδιασμός ενός μενού επηρεάζεται από τους διαθέσιμους πόρους της τροφοδοσίας, όπως ο εξοπλισμός, το ανθρώπινο δυναμικό, ο προϋπολογισμός και η διαθεσιμότητα προϊόντων, καθώς και πώς αυτό μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα και τη σταθερότητα της παροχής τροφίμων σύμφωνα με τα διατροφικά πρότυπα.
- Κατανόηση του ποιοτικού ελέγχου
- [Εν τω βάθει κατανόηση των συστημάτων και υπηρεσιών παραγωγής, διανομής. \(μπλε\)](#)

Ικανότητα χειρισμού τροφίμων

- Γνώσεις μαγειρικής, και μεθόδων παρασκευής της τροφής. Παρουσίαση της τροφής προκειμένου να διασφαλιστεί η επαρκής διατροφική πρόσληψη.

Υγιεινή τροφίμων

- Γνώση της διαδικασίας για ασφαλή χειρισμό και παρασκευή των τροφίμων
- Βασική γνώση της νομοθεσίας και των διαδικασιών αναφορικά με την υγιεινή και χειρισμό τροφίμων, π.χ. HACCP.
- [Λεπτομερή γνώση της νομοθεσίας και των διαδικασιών που αφορούν την υγιεινή και το χειρισμό των τροφίμων, π.χ. την εφαρμογή HACCP](#)

Εκπαίδευση και επικοινωνία

- Γνώση των επίσημων και ανεπίσημων μεθόδων επικοινωνίας
- Κατανόηση και γνώση των λεκτικών και μη λεκτικών ικανοτήτων εκπαίδευσης και αναγνώριση της ανάγκης χρήσης διαπροσωπικών ικανοτήτων για την ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής όλων των ατόμων.
- Ο τρόπος που η κουλτούρα, η ηλικία, η εθνικότητα, το φύλο, τα θρησκευτικά πιστεύω και η κοινωνικοοικονομική κατάσταση μπορούν να επηρεάσουν την εκπαίδευση και την επικοινωνία και το πώς μπορούν αυτά να τροποποιηθούν για να αντιμετωπίσουν άλλα πιθανά εμπόδια όπως οι σωματικές ή πνευματικές αναπηρίες.
- Η γνώση, η κατανόηση και η δυνατότητα χρήσης ποικιλίας κατάλληλων εκπαιδευτικών θεωριών, συμπεριλαμβανομένων και των στρατηγικών προαγωγής της υγείας. .

Αναζήτηση πληροφοριών

- Κατανόηση των αρχών της επιστημονικής αναζήτησης πληροφοριών, της στατιστικής, της επιδημιολογίας, της κλινικής πρακτικής υψηλής αξιοπιστίας, καθώς και της ανάγκης συμμετοχής των διαιτολόγων σε οικονομικούς ελέγχους, στην έρευνα και στην αξιολόγηση της πρακτικής.
- Κατανόηση της σύγχρονης τεχνολογίας και της εφαρμογής της στην καθημέρα πράξη.

Δημόσια Υγεία/ Προαγωγή της Υγείας

- Γνώση για τους τρόπους προώθησης των υγιεινών διατροφικών επιλογών σε άτομα και σε κοινωνικές ομάδες και για την αύξηση της αντίληψης της σύνδεσης της διατροφής και της υγείας, π.χ. μέσω των τοπικών αρχών, των σχολείων και των κέντρων νεότητας.
- Κατανόηση για την χρήση των περιγραφικών και αναλυτικών επιδημιολογικών μελετών και εξοικείωση με δημογραφικές, κοινωνικές, και οικονομικές παραμέτρους της ζωής τόσο σε τοπικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και τους τρόπους που αυτές μπορούν να επηρεάσουν την υγεία.
- Γνώση του ρόλου του διαιτολόγου στην προώθηση, αξιολόγηση των αναγκών, το σχεδιασμό την διοίκηση, το συντονισμό, και την τελική αξιολόγηση του διατροφικού τμήματος των πολιτικών για τη Δημόσια Υγεία. (πράσινο)
- Γνώση των οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών και ψυχολογικών πτυχών των προγραμμάτων διατροφής και προώθησης της δημόσιας υγείας. (πράσινο)

Φαρμακολογία

- Κατανόηση της κλινικής φαρμακολογίας προκειμένου να επιτυγχάνεται βασική γνώση της αλληλεπίδρασης φαρμάκων και τροφής.
- Γνώση των ονομασιών, της λειτουργίας και των αντενδείξεων φαρμακευτικών σκευασμάτων που χρησιμοποιούνται στη θεραπεία νοσημάτων, στα οποία ο διαιτολόγος αποτελεί βασικό μέλος της θεραπευτικής ομάδας.

Ανοσολογία

- Κατανόηση των αρχών της ανοσολογίας και του ρόλου της στην παθοφυσιολογία.
- Γνώση της επίδρασης των θρεπτικών συστατικών στην ανοσολογική απόκριση του οργανισμού και του ρόλου του Διαιτολόγου για την σωστή χρήση αυτών των παραγόντων.

Γενετική

- Κατανόηση των αρχών της γενετικής και του ρόλου της στην παθοφυσιολογία.
- Γνώση για το πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί το γενετικό προφίλ ενός ατόμου για να του δοθούν πιο αποτελεσματικές διατροφικές συμβουλές.

Κοινωνιολογία και Κοινωνική Πολιτική

- Γνώση για την κοινωνική διάσταση του φαγητού και της κατανάλωσης τροφίμων και της κοινωνιολογίας της ασθένειας και της καλής κατάστασης υγείας.
- Κατανόηση των ιδεών της κοινωνικής θέσης, των ρόλων, των κοινωνικών δικτύων και της κοινωνικής μεταβολής σε σχέση με την υγεία και την φροντίδα υγείας, της ιδέας της κοινωνικοποίησης και της εφαρμογής της σε ποικίλα στάδια του κύκλου της ζωής.

- Γνώση για την κοινωνική διαστρωμάτωση, τα κοινωνικά προβλήματα, την κοινωνική πολιτική και την διαθεσιμότητα των κοινωνικών υπηρεσιών σε σχέση με το σύστημα υγείας, τις ανισότητες που αφορούν την υγεία και την συμπεριφορά σε θέματα υγείας.

Διαιτολογικός Επαγγελματισμός

- Γνώση για τους νομικά και ηθικά όρια σε συνδυασμό με το επαγγελματικό και προσωπικό εύρος της άσκησης της επιστήμης
- Κατανόηση της υποχρέωσης για την διασφάλιση του επιπέδου της άσκησης της επιστήμης και την ανάγκη για διαρκή συνεχιζόμενη εκπαίδευση με ατομική πρωτοβουλία.

Διοίκηση

- Βασική κατανόηση του τρόπου προϋπολογισμού και αγοράς προϊόντων, και των συστημάτων που απαιτούνται για να ικανοποιηθούν οι νομικές διατάξεις, οι τοπικές συμφωνίες και τα κριτήρια ποιότητας.
- Γνώση του τρόπου προϋπολογισμού και της αγοράς μέσα στα νόμιμα πλαίσια και τις τοπικές συμφωνίες, με σκοπό την ικανοποίηση των διατροφικών και ποιοτικών κριτηρίων (μπλε)
- Γνώση του τρόπου τεκμηρίωσης της χρήσης των διαθέσιμων πόρων (μπλε)
- Γνώση του τρόπου με τον οποίο οργανώνεται η μαζική εστίαση και η χρήση των σχετικ'ων πόρων (μπλε).

Τεχνολογία Τροφίμων

- Γνώση της χημείας των τροφίμων και ανάγωγής των θρεπτικών συστατικών σε τρόφιμα και γεύματα.
- Γνώση για την επίδραση της παραγωγής, της επεξεργασίας της διανομής και του σερβιρίσματος των τροφίμων στο περιεχόμενό τους σε θρεπτικά συστατικά.
- Αξιολόγηση της σήμανσης τροφίμων, των κανονισμών και της νομοθεσίας, των τύπων και των ειδών των πρόσθετων των τροφίμων και των μεθόδων για την συντήρηση των τροφίμων.

Διοίκηση και Διεύθυνση

- Γνώση των παραγόντων που πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να ηγηθεί, διευθύνει και να εργαστεί αποτελεσματικά με διάφορα άτομα και ομάδες.
- Κατανόηση της ανάγκης δημιουργίας και διατήρησης επαγγελματικών σχέσεων, τόσο σε περιπτώσεις ανεξάρτητης άσκησης του επαγγέλματος, όσο και στα πλαίσια της ομάδας.
- Εφαρμογή των γνώσεων της καλής διοίκησης με σκοπό τη δημιουργία ενός ευχάριστου εργασιακού περιβάλλοντος.
- Λεπτομερή γνώση των αρχών διοίκησης και ηγεσίας. (μπλε)

Μαρκετινγκ

- Γνώση του μάρκετινγκ για την προώθηση της σημασίας της σωστής διατροφής για την υγεία.
- Γνώση για το πώς πρέπει να προωθείται η ανάγκη για έναν πτυχιούχο διαιτολόγο για την παροχή διατροφικών και διαιτολογικών υπηρεσιών.
- Knowledge of marketing strategies to promote the need for a qualified dietitian to advise and provide a food and nutrition service (green)

Διατροφή

- Γνώση για τις αρχές της ανθρώπινης διατροφής, των διατροφικών αναγκών και των μηχανισμών μέσω των οποίων η διατροφή συνεισφέρει στην διατήρηση μιας καλής υγείας.
- Διαθέσιμοι μέθοδοι για την παρακολούθηση της διατροφικής κατάστασης, της διατροφικής πρόσληψης, καθώς και των μειονεκτημάτων τους.
- Κατανόηση της επίδρασης των θρεπτικών συστατικών στους κυτταρικούς μηχανισμούς και στην έκφραση γονιδίων (Nutrigenomics)
- Κατανόηση των παραγόντων που καθορίζουν τις διατροφικές επιλογές στην Ευρώπη και της σχέσης της σωματικής δραστηριότητας, περιβαλλοντικών παραγόντων και της νοσηρότητας.

Μικροβιολογία

- Γνώση των βασικών στοιχείων της μικροβιολογίας που σχετίζεται με την ανθρώπινη υγεία, τις παθολογικές καταστάσεις, την τεχνολογία τροφίμων και την παρασκευή τροφίμων.
- Κατανόηση της προσαρμοσμένης στην διαιτητική πρακτική κλινική μικροβιολογία, τους μικροοργανισμούς που σχετίζονται με τις λοιμώξεις όλων των ομάδων πληθυσμού και πως μπορεί να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος της διάδοσης των λοιμώξεων.

Φυσιολογία

- Γνώση των λειτουργιών του ανθρώπινου σώματος σε φυσιολογικές καταστάσεις, ειδικότερα σε τη λειτουργία συστημάτων που σχετίζονται άμεσα με τη Διαιτολογία, όπως το γαστρεντερικό, το ενδοκρινικό και το καρδιαγγειακό σύστημα.
- Γνώση της φυσιολογίας των συστημάτων του ανθρώπινου σώματος, της δομής τους (σε κυτταρικό επίπεδο), η οποία οδηγεί στην εξειδικευμένη γνώση της διαδικασίας της νόσου που είναι απαραίτητη για το διαιτολόγο.

Ψυχολογία

- Γνώση της ανθρώπινης συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένης της επίδρασης της προσωπικότητας, της δυναμικής της ομάδας, των θεωριών της κινητοποίησης και της αλλαγής της συμπεριφοράς με όλες τις παραμέτρους της συμβουλευτικής.
- Ενημέρωση για τα μοντέλα της αντίληψης της υγείας με σκοπό την κατανόηση της συμπεριφοράς προς την υγεία και τους παράγοντες που καθορίζουν την υγεία.
- Κατανόηση των ψυχολογικών διαστάσεων του αισθήματος της πείνας, του κορεσμού, των διατροφικών επιλογών και εξοικείωση με ψυχολογικές παραμέτρους της φυσιολογικής και διαταραγμένης διατροφικής συμπεριφοράς, που μπορεί να οδηγήσει σε καθορισμένες παθολογικές καταστάσεις.

Γ2. Ικανότητες:

Ικανότητα ατομικού συλλογισμού για τη σημασία και τους περιορισμούς:

- του επαγγελματικού ρόλου του Διαιτολόγου, της διατήρησης των προτύπων και των απαιτήσεων για την άδεια άσκησης επαγγέλματος,
- της παρακολούθησης και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των διατροφικών υπηρεσιών. Ο διαιτολόγος πρέπει να γνωρίζει τη θεωρία και την αιτιολογία του αντανακλαστικού συλλογισμού ως ένα μηχανισμό για τη διατήρηση και βελτίωση της άσκησης του επαγγέλματός του.

- του τρόπου δράσης και του αποτελέσματος της δράσης. Ο διαιτολόγος πρέπει να έχει την ικανότητα να κατανοεί πώς αυτές οι δύο διαδικασίες μπορούν να βελτιώσουν τον τόπο άσκησης του επαγγέλματος του.

Ικανότητα συλλογής και αξιολόγησης δεδομένων και πληροφοριών από ένα ευρύ φάσμα πηγών και εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων ή την δικαιολογημένη κριτική όσον αφορά:

- την ενημέρωση για παγκόσμια και Ευρωπαϊκά και παγκόσμια διατροφικά προβλήματα.
- Την κατανόηση των αρχών και την ενσωμάτωση των γνώσεων της φυσιολογίας και διατροφής με τη βιοχημεία
- Τους τρόπους με τους οποίους οι διαιτητικές τροποποιήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διάγνωση και την έρευνα.
- Την κριτική αξιολόγηση των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της διατροφικής κατάστασης ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων, όπως η ανθρωπομετρία, οι βιοχημικές εξετάσεις και οι διατροφικές μελέτες.
- Την κατανόηση των βασικών τεχνικών της στατιστικής που χρησιμοποιούνται στη διατροφή και διαιτολογία.

Ικανότητα αναγνώρισης, έρευνας, ανάλυσης και διατύπωσης λύσεων σε προβλήματα, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας του σχεδιασμού σε καθορισμένες τεχνικές ανάλυσης όπου είναι απαραίτητο, και συγκεκριμένα:

- Της αφομοίωσης και πρόσβασης σε νέες ιδέες. Την εισαγωγή και εφαρμογή αλλαγών στην πράξη.
- Την ανάληψη μιας πρακτικής μελέτης για κάποια ουσία, επιδεικνύοντας κριτική προσέγγιση στην έρευνα, η οποία θα περιλαμβάνει και πρωτότυπες ιδέες.

Εξειδίκευση σε συγκεκριμένο εύρος γνώσεων και διαδικασιών απαραίτητων για την άσκηση του επαγγέλματος του Διαιτολόγου συμπεριλαμβανομένων:

- Της αιτιολογίας για την τροποποίηση της πρόσληψης των θρεπτικών συστατικών και πώς αυτές οι τροποποιήσεις μπορούν να εφαρμοστούν για την πρόληψη και θεραπεία των παθολογικών καταστάσεων.
- Η γνώση για το πώς και γιατί η πρόσληψη ορισμένων θρεπτικών συστατικών πρέπει να τροποποιηθεί για την αντιμετώπιση ορισμένων ασθενειών και η ικανότητα να μπορεί να δίνει πρακτικές συμβουλές σε ασθενείς από διαφορετικά κοινωνικά και οικονομικά στρώματα προκειμένου να γίνει εφικτή η απαιτούμενη αλλαγή.
- Τρόποι εμπλουτισμού και τροποποίησης της δίαιτας.
- Γνώση για τα είδη των προϊόντων διατροφής που είναι διαθέσιμα (ή συνταγογραφούμενα), καθώς και για το πώς και πότε πρέπει να χρησιμοποιούνται.
- Εξοικείωση με τον καθορισμό στόχων κατά τη διάρκεια της παροχής διατροφικής φροντίδας.
- Γνώση για την αξιολόγηση και ερμηνεία βιοχημικών και ιατρικών δεδομένων.
- Γνώση και ικανότητα για να προετοιμάζει συνήθειες ή τροποποιημένες μαγειρικές συνταγές με προϊόντα κατάλληλα για χρήση σε θεραπευτικές δίαιτες, π.χ. με αλεύρι ελεύθερο γλουτένης.
- Μια εν τω βάθει κατανόηση των μεθόδων για την επίτευξη της βέλτιστης διατροφικής κατάστασης σε όλες τις παθολογικές καταστάσεις.

- Γνώση για το ποια παρέμβαση χρειάζεται ο ασθενής προκειμένου να ακολουθήσει μια δίαιτα για υγιεινή διατροφή, λαμβάνοντας υπ' όψη οικονομικούς και άλλους περιορισμούς.
- Κατανόηση της προέλευσης, των αλλαγών και των σύγχρονων τρόπων διατροφής σε διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες.

Ικανότητα να συλλέγει και να ερμηνεύει δεδομένα για να προσφέρει ποιοτική πληροφόρηση, ιδιαίτερα για:

- Την κατανόηση της θεωρητικής και πρακτικής βάσης της χρήσης βιοχημικών δοκιμασιών για την διερεύνηση και διαχείριση των σταδίων της νόσου των ασθενών.
- Την γνώση των τρόπων με τους οποίους η διατροφική τροποποίηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διάγνωση και την έρευνα.

Το εύρος των ικανοτήτων επικοινωνίας και άλλων διαπροσωπικών ικανοτήτων απαραίτητων για την αποτελεσματική εκπλήρωση των καθηκόντων του, συμπεριλαμβανομένων:

- Της γνώσης διαφορετικών μεθόδων και τρόπων επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται για την συνεργασία με άλλους επαγγελματίες υγείας, τους υπαλλήλους των υπηρεσιών σίτισης, καθώς και των τρόπων διαπροσωπικής επικοινωνίας με συνεργάτες και το κοινό.
- Της χρήσης των επικοινωνιακών τεχνικών για την ανάπτυξη εργασιακών σχέσεων και την ανάπτυξη τεχνικών αντιμετώπισης της έντασης. Της χρήσης των επικοινωνιακών ικανοτήτων για τη δημιουργία εργασιακών σχέσεων και την ανάπτυξη πολιτικών αντιμετώπισης της έντασης.
- Της ικανότητας αναγνώρισης των προβλημάτων στην επικοινωνία και τους τρόπους να αντιμετωπιστούν
- Της ικανότητας να επιλέγονται οι καταλληλότεροι μέθοδοι επικοινωνίας για κάθε περίπτωση.
- Της γνώσης, της κατανόησης και κατάλληλης χρήσης μιας ποικιλίας επικοινωνιακών τεχνικών.

Ικανότητα χρήσης της τεχνολογίας για την καλύτερη δυνατή άσκηση της διαιτολογικής πρακτικής, συμπεριλαμβανομένων:

- Της εμπειρίας χρήσης των μεθόδων που χρησιμοποιούνται συχνά στην διατροφική έρευνα και την ικανότητα άσκησης κριτικής και αξιολόγησης της βιβλιογραφίας.
- Της ικανότητας χρήσης βασικών προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου και στατιστικής ανάλυσης και της δυνατότητας κατάρτισης αρχείων και λογιστικών βιβλίων.
- Της ικανότητας της χρήσης της τεχνολογίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών για την επικοινωνία με συναδέλφους (π.χ. για την χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), την αναζήτηση πληροφοριών και ως μέσο διδασκαλίας.
- Της ικανότητας χρήσης προγραμμάτων διατροφικής ανάλυσης προκειμένου να αναλυθεί η διατροφική πρόσληψη ή συνταγές μαγειρικής.

4.0 Εκπαιδευτικά προγράμματα, διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση.

4.1 Γενικά σχόλια

Οι μέθοδοι διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης πρέπει να αποφασίζονται από τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όμως πρέπει να καταλήγουν στα καταλήγουν στα μαθησιακά αποτελέσματα που σχετίζονται με τα προγράμματα εκπαίδευσης για τους επαγγελματίες υγείας. Σκοπός των συγκεκριμένων κριτηρίων δεν είναι να προβάλλουν κάποιον ή κάποιους εις βάρος άλλων. Παρόλα αυτά το συγκεκριμένο έγγραφο προωθεί μια ολοκληρωμένη προσπάθεια εφαρμογής της θεωρίας στην πράξη. Τονίζει τη σημασία του σχεδιασμού εκπαιδευτικών ευκαιριών που θα διευκολύνουν την απόκτηση επαγγελματικών ικανοτήτων και της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αυτά διεκπεραιώνονται και ανταμείβονται σύμφωνα με κατάλληλα κριτήρια. Κεφαλαιώδες ζήτημα για την προετοιμασία φοιτητών για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία είναι η παροχή προγραμμάτων ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και πρακτικής άσκησης, τα οποία θέτουν την βάση μιας συνεχούς, καθόλη τη διάρκεια της επαγγελματικής πορείας, εξέλιξης και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, η οποία θα υποστηρίξει την καλύτερη δυνατή επαγγελματική πρακτική και θα διασφαλίσει την εφαρμογή των επαγγελματικών κριτηρίων.

4.2 Ευρωπαϊκό Σύστημα Αναγνώρισης Μαθημάτων (European Credit Transfer System, ECTS)

Το ECTS αποτελεί το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς μαθημάτων στην ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Το ECTS αναπτύχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) προκειμένου να βελτιωθεί η ακαδημαϊκή αναγνώριση και η μεταφορά μαθημάτων από σπουδές ή μέρος σπουδών που πραγματοποιήθηκαν σε διαφορετικές χώρες. Το σύστημα αυτό μπορεί να εφαρμοστεί και για την αναγνώριση μαθημάτων σε διαφορετικές σχολές στο ίδιο κράτος.

Το σύστημα ECTS μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση του φόρτου εργασίας, μετρούμενο σε χρόνο. Προτάσεις που αφορούν το φόρτο εργασίας έχουν γίνει από το Tuning Project (2003), το οποίο υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια του προγράμματος SOCRATES. Στην Ευρώπη ο μέσος όρος του φόρτου εργασίας των φοιτητών ανά έτος είναι περίπου 1500 ώρες σε χρονικό διάστημα 25 περίπου εβδομάδων. Μια μονάδα αντιστοιχεί σε 25 ώρες εργασίας. Οι 60 μονάδες ECTS αντιστοιχούν σε ένα χρόνο (25 εβδομάδες) του πρώτου κύκλου σπουδών πλήρους απασχόλησης, ενώ μονάδες 75 ECTS δίνονται σε περιπτώσεις που οι σπουδές ξεπερνούν τις 45 εβδομάδες. Το Tuning Project επισημαίνει τη διαφορά της εργασίας του φοιτητή σε μια ώρα θεωρητικής εκπαίδευσης σε σχέση με μια ώρα πρακτικής. Μέχρι στιγμής, τα όρια των σπουδών στον πρώτο κύκλο σπουδών δεν έχουν ακόμη καθοριστεί.

Ο EFAD προτείνει ότι οι Ευρωπαίοι Διαιτολόγοι (όλων των ειδικοτήτων) πρέπει να παρακολουθούν προγράμματα σπουδών διάρκειας τουλάχιστον 210 βαθμών ECTS, που αντιστοιχεί σε 3 ½ χρόνια σπουδών, τα οποία θα προκύπτουν ως εξής:

- Το θεωρητικό μέρος θα αντιστοιχεί σε τουλάχιστον 180 βαθμούς ECTS, που αντιστοιχεί σε 2 ½ - 3 χρόνια ακαδημαϊκών θεωρητικών σπουδών

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

- Το πρακτικό μέρος θα αντιστοιχεί το λιγότερο σε 30 βαθμούς ECTS, που αντιστοιχεί σε $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ του έτους πρακτική άσκηση

Ο EFAD προτείνει ότι ο δεύτερος κύκλος σπουδών των Ευρωπαϊών Διαιτολόγων (όλων των ειδικοτήτων) να αντιστοιχεί το λιγότερο σε 90 βαθμούς ECTS, από τους οποίους οι 30 να προκύπτουν από πρακτική άσκηση.

5.0 Κριτήρια για την Πρακτική Άσκηση

5.1 Γενικά σχόλια

Η πρακτική άσκηση κατά τον πρώτο ή τον δεύτερο κύκλο σπουδών αποτελεί απαραίτητο μέρος της εκπαίδευσης που οδηγεί στην ικανότητα άσκησης του επαγγέλματος του διαιτολόγου. Το πρακτικό μέρος των σπουδών επιτρέπει την εφαρμογή της θεωρίας στην πράξη, στο περιβάλλον που πραγματοποιείται η πρακτική. Η εφαρμοσμένη φύση της Διαιτολογίας προϋποθέτει την ικανότητα των φοιτητών να επιδεικνύουν επάρκεια στα ακαδημαϊκά καθήκοντα αλλά και στην πρακτική άσκηση/ περιβάλλον εργασίας σε ένα οριοθετημένο κατώτατο επίπεδο.

Οι διαιτολόγοι εργάζονται σε ποικίλες καταστάσεις με διαφορετικά άτομα και ομάδες πληθυσμών και είναι απαραίτητη η επίδειξη της επάρκειάς τους στο ρόλο του διαιτολόγου υπό αυτές τις συνθήκες. Το πρακτικό μέρος των σπουδών δίνει τη δυνατότητα της επίδειξης των γνώσεων, των δυνατοτήτων και της εφαρμογής των αρχών της Διαιτολογίας, όπως διατυπώθηκαν στο 3.0 (Α, Β και Γ) για να ανταποκριθούν στα πρότυπα όπως καταγράφονται στο 6.0 (δείτε παρακάτω).

5.2 Προδιαγραφές για την εφαρμογή της Διαιτολογίας

Για την επίτευξη των κριτηρίων της πρακτικής άσκησης, το πρακτικό μέρος πρέπει να πληροί τις παρακάτω προδιαγραφές. Το πρακτικό μέρος των σπουδών πρέπει να πραγματοποιείται σε δύο τουλάχιστον διαφορετικά περιβάλλοντα:

- i. Σε υγιή άτομα ή πληθυσμιακές ομάδες, π.χ. σχολεία, χώρους εργασίας.
- ii. Σε νοσούντα άτομα ή ομάδες πληθυσμού, π.χ. σε νοσοκομεία, κλινικές κλπ.

Τα άτομα ή οι ομάδες πληθυσμού πρέπει να αντιπροσωπεύουν ένα εύρος ηλικιών, παθολογικών καταστάσεων, ειδικών αναγκών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών.

Όταν στο πρόγραμμα των σπουδών εμπεριέχεται η εξειδίκευση στον πρώτο ή δεύτερο κύκλο σπουδών, μπορεί να είναι απαραίτητη ή επιθυμητή η διεύρυνση των πρακτικών εμπειριών.

6.0 Αρχές ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και άσκησης του επαγγέλματος

Οι ελάχιστες απαιτήσεις από έναν απόφοιτο είναι οι παρακάτω. Επιπρόσθετα, αν η εξειδίκευση περιλαμβάνεται στον πρώτο ή στο δεύτερο κύκλο σπουδών αναφέρεται στο βασικό επίπεδο της εξειδίκευσης αυτής. Η επίτευξη των κριτηρίων αυτών θα καλύπτει τις απαιτήσεις που τίθενται από τις Θεσμικές και Επαγγελματικές Αρχές μεταξύ των Κρατών Μελών

6.1	Δουλεύοντας ως επαγγελματίας Διαιτολόγος Ο Διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση: <ul style="list-style-type: none">▪ Να αναγνωρίζει τις προοπτικές και τους περιορισμούς της εφαρμογής της Διαιτολογίας βάσει των νομικών και ηθικών περιορισμών που τίθενται από την χώρα στην οποία ασκεί το επάγγελμα του Διαιτολόγου,▪ να συνδυάζει την άσκηση του επαγγέλματός του με την κατανόηση των κανόνων δεοντολογίας που τίθενται σε κάθε χώρα,▪ να είναι ικανός να ανανεώνει διαρκώς τις γνώσεις και την άσκηση του επαγγέλματός του, σύμφωνα με τις νέες συνθήκες και τα νέα δεδομένα στην επιστήμη της διατροφής▪ να δρα αυτόνομα στις περισσότερες επαγγελματικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη Διαιτολογία, όπως η αξιολόγηση, ο σχεδιασμός, η εκτέλεση και ο απολογισμός ασφαλών διαιτητικών παρεμβάσεων▪ να καθοδηγεί και να κατευθύνει την εργασία άλλων και να δείχνει υπευθυνότητα στην σωστή χρήση των διαθέσιμων πόρων▪ να εργάζεται αποτελεσματικά ως υπεύθυνος επαγγελματίας στην εφαρμογή απόψεων που βασίζονται στη γνώση βασικών ζητημάτων στη Διαιτολογία▪ ως υπεύθυνος επαγγελματίας να αποδέχεται την ευθύνη των πράξεών του, να δημιουργεί ισότιμες σχέσεις προκειμένου να καθορίσει και να επιτύχει τα επιθυμητά προσωπικά ή ομαδικά αποτελέσματα▪ να δείχνει απαραίτητη γνώση του χώρου εργασίας, όπου ασκείται η επιστήμη της Διαιτολογίας▪ να κατανοεί την οργάνωση των οργανισμών Προαγωγής και Αγωγής της Υγείας, έχοντας την ικανότητα άσκησης κριτικής στο ρόλο και τη θεωρητική βάση των διαιτητικών παρεμβάσεων για τη Δημόσια Υγεία▪ να αναγνωρίζει την σημασία της έρευνας και της εκπαιδευτικής διαδικασίας και να είναι ικανός να συνεισφέρει στην εξέλιξη των γνώσεων για την Επιστήμη της Διαιτολογίας
6.2	Εφαρμογή αρχών και ιδεών Ο Διαιτολόγος θα πρέπει να είναι σε θέση: <ul style="list-style-type: none">▪ να επιλέγει τις κατάλληλες τεχνικές, διαιτητικής και διατροφικής ανάλυσης και αξιολόγησης κατά την άσκηση του επαγγέλματός του▪ να αξιολογεί οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς και προσωπικούς

	<p>παράγοντες σε συνδυασμό με τις ιατρικές και διατροφικές πληροφορίες προκειμένου να δώσει μια δικαιολογημένη και αιτιολογημένη λύση σε κάποιο διατροφικό πρόβλημα</p> <ul style="list-style-type: none">▪ να πραγματοποιεί διατροφικές παρεμβάσεις για πλήθος παθολογικών καταστάσεων, σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες διαιτητικές συστάσεις▪ να είναι ικανός να ασκεί συμβουλευτική, με υψηλό επίπεδο αυτονομίας και ικανοτήτων επικοινωνίας, ασθενείς ή το συγγενικό τους περιβάλλον για την κλινική αποτελεσματικότητα των διατροφικών τους επιλογών▪ να πραγματοποιεί αλλαγές στις επιλογές τροφίμων ή στη διατροφική πρόσληψη, οι οποίες θα πρέπει να παρακολουθούνται και να καταγράφονται στα πλαίσια της ασφαλούς άσκησης του επαγγέλματος▪ να βλέπει κριτικά νέες θεωρίες και δεδομένα από ένα ευρύ φάσμα σύγχρονων θεωριών και έρευνας από σχετικά πεδία και να χρησιμοποιεί τα δεδομένα αυτά για την ανάλυση νέων προβλημάτων στην επιστήμη της Διαιτολογίας▪ να δείχνει δημιουργικότητα κατά την επίλυση προβλημάτων, τα οποία συχνά αναλαμβάνει υπό την καθοδήγηση αρχαιότερων συναδέλφων ή ως ισότιμο μέλος μιας ομάδας, όταν η αξιολόγηση βασίζεται σε περιορισμένα δεδομένα και πληροφορίες▪ να επικοινωνεί αποτελεσματικά με συναδέλφους, με υπαλλήλους και προϊστάμενους, συμπεριλαμβανομένων και των επιστημών με συγκεκριμένη ειδικότητα στο χώρο▪ να αναγνωρίζει τους περιορισμούς και να έχει την ικανότητα να ακολουθεί συμβουλές προκειμένου να βελτιώσει την επαγγελματική του απόδοση και τη συνεργασία με άλλους.
6.3	<p>Γνώση και κατανόηση αντικειμένων</p> <p>Ο Διαιτολόγος πρέπει να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ να επιδεικνύει συστηματική και εις βάθος κατανόηση των κυριότερων τομέων της έρευνας, όπως καθορίζονται στο Γ▪ να αντλεί δεδομένα από το εύρος των πηγών που καθορίζονται στο Γ, προκειμένου να αξιολογήσει κριτικά τις δημοσιευμένες πληροφορίες για τη διατροφή, τη Διαιτολογία και άλλους σχετικούς τομείς▪ να επικοινωνεί τις πληροφορίες, τις ιδέες, τα προβλήματα και τις λύσεις για τη διαίτα και την υγεία με ποικιλία τρόπων, κατάλληλους για ειδικούς αλλά και μη ειδικές ομάδες και άτομα▪ να ασκεί κριτική που θα βασίζεται στην γνώση σε θεμελιώδεις τομείς της διατροφής και να δείχνει υπευθυνότητα για την επίτευξη των προσωπικών και ομαδικών επιδιώξεων▪ να είναι ικανός να χρησιμοποιεί την τεχνολογία για να αναλύσει το διατροφικό περιεχόμενο των διαιτών, να αναλαμβάνει ερευνητικές εργασίες και να

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

διεκπεραιώνει διατροφική εκπαίδευση σε θέματα υγείας

- να περιγράφει τους περιορισμούς των μέσων διατροφικής αξιολόγησης και να των συνιστώμενων διαιτητικών προσλήψεων.

Παράρτημα Ι: Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Συλλόγων Διαιτολόγων (European Federation of Association of Dietitians, EFAD)

ARTICLES

I NAME

A Federation is set up by the Associations of Dietitians, having as its title:
The European Federation of the Associations of Dietitians (EFAD)

II AIMS

The aims of EFAD are to:

- promote the development of the dietetic profession
- develop dietetics on a scientific and professional level in the common interest of the member associations
- facilitate communication between national dietetic associations and other organisations – professional, educational, and governmental
- encourage a better nutrition situation for the population of the member countries of the Council of Europe.

These aims shall be pursued in co-operation within the member associations and with international organisations.

EFAD does not pursue any political, religious or financial ends

III REGISTERED OFFICE

The registered office of EFAD is the appointed secretariat.

IV MEMBERSHIP

Full membership of the Federation is open to National Associations of Dietitians from any country which is a member of the Council of Europe and who admit members meeting the EFAD definition of dietitian

Observer status is open to National Associations of Dietitians from any country having Observer Status in the Council of Europe and who admit members meeting the EFAD definition of dietitian

Affiliated membership is open to all other relevant associations of dietitians and/or nutritionists.

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

Honorary members are persons who have distinguished themselves in the service of the Federation.

ARTICLES - continued

V ORDINARY GENERAL MEETING

The Ordinary General Meeting is made up of representatives of each of the member associations. It is held at least every second year.

The invitation with a draft agenda is sent out by the Honorary Secretary at least six months before the General Meeting.

Each member Association has a right to only one vote.
A member association is entitled to vote by proxy.

Decisions on alterations to the Articles will only be taken on a 2/3 majority of votes cast in favour.

Votes on all other matters will be by a simple majority of votes cast in favour.
In the event of an equal number of votes cast, the Honorary President will have a casting vote.

VI EXTRAORDINARY GENERAL MEETING

An Extraordinary General Meeting can be called by the Honorary President or on the written request of a quarter of the member associations of the EFAD.
The reason for calling the Extraordinary General Meeting must be submitted in writing to each member association at least two months before the date of the Extraordinary General Meeting.

Each member association has a right to one vote only.
A member association is entitled to vote by proxy.
Decisions on alterations to the Articles will only be taken on a 2/3 majority of votes cast in favour.
Votes on all other matters will be by a simple majority of votes cast in favour.
In the event of an equal number of votes cast, the Honorary President will have a casting vote.

ARTICLES - continued

VII EXECUTIVE COMMITTEE

EFAD is directed and represented by an Executive Committee made up of an Honorary President and four member associations, one of them acting as Honorary Secretary, and one as Honorary Treasurer.

A member association can only have one representative on the Executive Committee.

The member associations of the Executive Committee and the Honorary President are elected by the General Meeting for four years from among the full members of EFAD.

All members of the Executive Committee are eligible for re-election.

The Executive Committee can suspend and dismiss a member association or the Honorary President at any time, with reasons given to the following General Meeting. Vacancies will be filled as soon as possible or by election at the following General Meeting.

The Executive Committee meets at least once a year.

Each member of the Executive Committee has a right to only one vote.

Decisions are taken on a simple majority of votes cast in favour. In the event of an equal number of votes, the Honorary President will have a casting vote.

Besides the Executive Committee, two members of the Executive Committee acting together (one of whom should be the Honorary President) are authorised to represent EFAD.

Contrary to the above mentioned, the Honorary Treasurer is authorised to legally receive and pay in the name of the Federation but to a maximum amount, to be determined by the General Meeting for a maximum period of two years

ARTICLES - continued

VIII RESOURCES

The resources of EFAD consist of:

subscription of member Associations fixed by the Ordinary General Meeting on a proposal of the Executive Committee;

grants and other resources authorised by law.

IX DISSOLUTION OF EFAD

Decisions on dissolution of EFAD can only be taken at an Extraordinary General Meeting.

Decisions on dissolution of EFAD will only be taken on a 2/3 majority of votes cast in favour.

In the event of dissolution of EFAD the Extraordinary General Meeting decides by simple majority upon the use of the residual funds.

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

X INTERIM REGULATIONS

An interim regulation may be established by the Executive Committee, but this must be approved, amended or discontinued by the next general meeting.
This Article is intended to allow for the continued administration of EFAD

XI LANGUAGE

The official languages of EFAD are English and French with English being designated as the first language

These articles are approved by EFAD's General Meeting, Roskilde, Denmark, September 2003

Irene C I Mackay
Honorary President

Heidrun Blochwitz
Honorary Treasurer

Επίσημοι όροι για το επάγγελμα του Διαιτολόγου στα μέλη του EFAD

Κράτος	Τίτλος στην εθνική γλώσσα
Αυστρία	<i>Diplomierte(r) Diatassistentin und Ernährungsmedizinische Beraterin</i>
Βέλγιο	Gegradueende in voedings-en Dietkunde; Gradue en dietetique
Δανία	Klinisk Diaetist
Φινλανδία	Lailistettu Ravitsemusterapeutti
Γαλλία	Dieteticien
Γερμανία	staatl. Anerkannter diatassistent
Ελλάδα	Διαιτολόγος - Διατροφολόγος
Ουγγαρία	Dietetikus
Ισλανδία	Naeringarraogjafi
Ιρλανδία	Nutritionist/Dietitian; Community Dietitian; Community Nutritionist
Ιταλία	Dietista
Λουξεμβούργο	Dieteticien
Ολανδία	Dietist
Νορβηγία	Klinisk Ernoeringsfysiolog (Clinical) Kostekonom (Administrative)
Ισπανία	Diplomado en Nutricion Humana y Dietetica (Clinical) Tecnico superior en dietetica (Technical)
Σουηδία	Dietist (Clinical) Kostekonom (Administrative)
Ελβετία	Ernaehrungsberaterin
Τουρκία	Diyetisyen;Dietitian
Ηνωμένο Βασίλειο	Registered Dietitian

Σύλλογοι – Μέλη του EFAD

The Austrian Association of Dietitians

Verband der Diplom Diätassistentinnen und
ernährungsmedizinischen Beraterinnen
Österreiches
Grüngasse 9 /Top 20
A-1050 Vienna
Austria

Telephone: +43 1 602 7960
Fax: +43 1 600 3824
Email: dda-verband@cheese.at
Internet: www.ernaehrung.or.at

Number of members: 1000

The Flemish Association of Nutritionists & Dietitians

Vlaamse Vereniging van Voedingskundigen en
Diëtisten v.z.w.

Vergote Square 43
B-1030 Brussel
Belgium

Telephone: +32 478 48 20 48
Fax:
Email: dietisten@skynet.be
Internet: www.vvvd.be

Number of members: 597

The Cyprus Dietetic Association (CyDA)

Σύνδεσμος Διαιτολόγων Κύπρου

P.O.Box: 28823
2083 Nicosia
Cyprus

Telephone: +357 22673473 or +357 22669575
Fax: +357 22665762
Email: aeleni@spidernet.com.cy
Internet: www.cydadiet.org

Number of members: 89

The Danish Diet and Nutrition Association Økonomaforeningen

Nørre Voldgade 90
DK-1358 Copenhagen
Denmark

Telephone: +45 33 41 46 60
Fax: +45 33 41 46 70
Email: post@oekonomaforeningen.dk
Internet: www.oekonomaforeningen.dk

Number of members: 1636

The Association of Danish Clinical Dietitians The Association of Danish Clinical Dietitians

Frederiksberg Allé 3, 2.
DK-1621 København V
Denmark

Telephone: +45 3332 0039
Fax: +45 3321 2810
Email: post@diaetist.dk
Internet: www.diaetist.dk

Number of members: 392

The Association of Clinical and Public Health Nutritionists in Finland

Ravitsemusterapeuttien Yhdistys ry

Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8
FIN-00130 Helsinki
Finland

Telephone: +358 9 25 11 16 31
Fax: +358 9 65 71 68
Email: rty@ravitsemusterapeuttienyhdistys.fi
Internet: www.ravitsemusterapeuttienyhdistys.fi

Number of members: 575

Σύλλογοι – Μέλη του EFAD

Association of French Speaking Dietitians Association de Diététiciens de Laujue Francaise

35, Alee de Vivaldi
F-75012 Paris
France

Telephone: +33 1 40 02 03 40
Fax: +33 1 40 02 03 40
Email: adlf@adlf.org
Internet: www.adlf.org

Number of members: 2223

The National Association of Hungarian Dietitians Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége

Arany Janos 31
H-1051 Budapest
Hungary

Telephone: 06 36 374 13 47
Fax: 06 36 374 13 47
Email: mdosz@mail.externet.hu
Internet: www.diet.hu

Number of members: 1300

The German Dietetic Association Verband der Diätassistenten – Deutscher Bundesverband e.V

P.O.Box 10 51 12
D-40042 Duesseldorf
Germany

Telephone: +49 211 162175
Fax: +49 211 357389
Email: vdd-duesseldorf@t-online.de
Internet: www.vdd.de

Number of members: 3013

The Icelandic Dietetic Association Næringarrádgjafafélag

Næringarrádgjafafélag
National Hospital Reykjavik
Næringastofa Landspítalinn
IS-101 Reykjavik
Iceland

Telephone:
Fax:
Email:
Internet:

Number of members: 35

The Hellenic Dietetic Association Πανελλήνιος Σύλλογος Διαιτολόγων Διατροφολόγων

Ερυθρού Σταυρού 8-10
Gr-11526 Αθήνα
Ελλάδα

Τηλέφωνο: +30 210 698 4400
Φαξ: +30 210 698 4400
Email: info@hda.gr
Internet: www.hda.gr

Number of members: 450

The Irish Nutrition & Dietetic Institute Irish Nutrition and Dietetic Institute

Ashgrove House
Kill Avenue
Dun Loaghaire
Co. Dublin
Ireland

Telephone: +353 12 80 48 39
Fax: +353 12 80 42 99
Email: info@indi.ie
Internet: www.indi.ie

Number of members: 570

Σύλλογοι – Μέλη του EFAD

The Italian Association of Dietitians Associazione Nazionale Dietisti

c/o Cogest M&C
Vicolo S. Silvestro 6
I-37122 Verona
Italy

Telephone: +39 045 800 8035
Fax: +39 045 800 8035
Email: dietistiandid@virgilio.it
Internet: www.dietistiandid.it

Number of members: 700

Norwegian Dietetic Association Norsk Forening for Ernæring og Dietetikk

NFED
PB 9202 Grønland
N-0134 Oslo
Norway

Telephone: +47 21 01 36 00
Fax: +47 21 01 36 60
Email: nfed@kfo.no
Internet: www.matomsorg.no

Number of members: 462

Luxembourg Dietetic Association Association Nationale des Diététiciens du Luxembourg

BP 62
L-7201 Walferdange
Luxembourg

Telephone: +352 26 55 27 28
Fax: +352 26 55 27 28
Email: isabelle.rasquin@hvea.healthnet.lu
Internet: www.andl.lu

Number of members: 53

Polish Society of Dietetics Polskie Towarzystwo Dietetyki

c/o A. Rudnicka
ul. Komorowskiege 8/5
PL 30-106 Kraków
Poland

Telephone: +48 0 1033 12 42 12 419
Fax: +48 0 1033 12 64 49 997
Email: ptd@vp.pl
Internet: www.ptd.republika.pl

Number of members: 617

The Dutch Association of Dietitians Nederlandse Vereniging van Diëtisten

Boterstraat 1a
Postbus 341
NL-5340 AH Oss
The Netherlands

Telephone: +31 412 624 543
Fax: +31 412 637 736
Email: bureau@nvdietist.nl
Internet: www.nvdietist.nl

Number of members: 2092

Nutritionists & Dietitians Association of Slovenia Zbornica Nutricionistov - Dietetikov Slovenije

Zaloska 2
P.O.Box 2061
Si-1001 Ljubljana
Slovenia

Telephone: +386 1 522 50 50
Fax:
Email:
Internet:

Number of members: 82

Σύλλογοι – Μέλη του EFAD

The Spanish Dietetic Association

Asociacion Espanola de Dietistas/Nutricion

Consell de Cent 314, ppi B
E-08007 Barcelona
Spain

Telephone: +34 93 487 00 80
Fax: +34 93 487 53 12
Email: aedn.es@retemail.es
Internet: www.aedn.es

Number of members: 700

The Swedish Association of Dietitians

Svensk Dietistförening

SDF
Box 12069
S-102 22 Stockholm
Sweden

Telephone: +46 8 598 99 024
Fax: +46 8 598 99 055
Email: info@dietisten.com
Internet: www.dietisten.com

Number of members: 1112

The Swedish Association of Clinical Dietitians

Dietisternas Riksförbund

Elisabet Rothenberg
Agrifack
Lilla Nygatan 14
Box 2062
S-10312 Stockholm
Sweden

Telephone: +46 7 06 41 45 81
Fax:
Email: anna.ottosson@drf.nu
Internet:

Number of members: 910

The Swiss Dietetic Association

Schweizerischer Verband diplomierter
ErnährungsberaterInnen SVDE

Geschäftsstelle SVDE Stadthof
Bahnhofstrasse 7b
CH-6210 Sursee
Switzerland

Telephone: +41 41 926 07 9 7
Fax: +41 41 926 07 9 9
Email: service@svde.asdd.ch
Internet: www.svde.ch

Number of members: 825

Turkish Dietetic Association

Türkiye Diyetisyenler Derneği

C/O Prof. Dr. Türkan Kuthuay Merdol
Hacettepe University Department of
Nutrition and Dietetics
06 100 Samanpazari Ankara
Turkey

Telephone: +90 (312) 311 96 49
Fax: +90 (312) 309 13 10
Email: eakal@hacettepe.edu.tr
Internet: www.tdd.org.tr

Number of members: 900

The British Dietetic Association

The British Dietetic Association

5th Floor, Charles House
148/9 Great Charles St
Queensway.
Birmingham B3 3HT
United Kingdom

Telephone: +49 121 200 8080
Fax: +49 121 200 8081
Email: info@bda.uk.com
Internet: www.bda.uk.com

Number of members: 5138

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

Παράρτημα IV

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

**EDUCATION PROGRAMMES
AND
WORK OF DIETITIANS
IN THE
*MEMBER COUNTRIES OF
EFAD***

Commissioned by EFAD 2001
Data collected 2002

Report prepared by Carole Middleton and Margaret Lawson, the British Dietetic Association, Mary-Ann Soerensen, the Danish Dietetic Association, and Karin Hadell, the Swedish Dietetic Association, 2003

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

EDUCATION AND WORK OF DIETITIANS

Background: At the General Meeting of EFAD in 2001 in Assisi it was decided that the reports from 1999 on education programmes for dietitians and on the work of dietitians in the member states of EFAD should be updated. The British, Danish and Swedish Associations of Dietitians offered to prepare the report in co-operation. The EFAD definition of dietitian is the basis for this report.

“A dietitian is a person with a legally recognised qualification (in nutrition and dietetics) who applies the science of nutrition to the feeding and education of groups of people and individuals in health and disease.”

Aims: The aim of the report was to gather facts on education programmes and working fields of dietitians in the member states of EFAD to make it possible to compare the situation in different countries. A second aim was to see if there was any correlation between the level and length of the education programme and the type of work and the level of responsibility and independence at work.

Method: A questionnaire with 13 questions on basic education programmes, five questions on further education programmes and 19 questions on the working environment was sent out to the 21 EFAD member associations in 2002. Since the 1999 report Lithuania is no longer a member of EFAD. The member countries covered by this report are:

Austria, Belgium, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Poland, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey and the United Kingdom.

Results: 19 National Dietetic Association returned a completed questionnaire. Questionnaires were not received from *Poland* or *Slovenia*. As *Iceland* and *Luxembourg* have no national education programmes for dietitians they do not feature in the section on education.

EDUCATION PROGRAMMES FOR DIETITIANS – BASIC EDUCATION

The responses have been divided into two groups: member states with education programmes leading to a BSc or equivalent and those member states with other types of education programmes.

Table 1		
Programmes leading to BSc		Programmes not leading to BSc
<i>Austria</i>	<i>Belgium</i>	<i>France</i>
<i>Denmark</i>	<i>Finland</i>	<i>Germany</i>
<i>Greece</i>	<i>Hungary</i>	<i>Norway</i>
<i>Ireland Italy</i>	<i>Italy</i>	<i>Spain</i>
<i>Netherlands</i>	<i>Norway</i>	<i>Switzerland</i>
<i>Spain</i>	<i>Sweden</i>	
<i>Turkey</i>	<i>United Kingdom</i>	

Norway and *Spain* have education programmes at two different levels, non BSc and BSc. Since the 1999 report there has been a change from a non BSc to a BSc programme in *Denmark*.

The education programmes give qualifications as administrative, clinical or general dietitian (definitions see below) in the following countries:

Table 2		
BSc		
Administrative dietitian	Clinical dietitian	General dietitian
<i>Denmark</i>	<i>Denmark</i>	<i>Austria</i>
<i>Hungary</i>	<i>Finland</i>	<i>Belgium</i>
<i>Sweden</i>	<i>Greece</i>	<i>Greece</i>
	<i>Hungary</i>	<i>Hungary</i>
	<i>Ireland</i>	<i>Italy</i>

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

	<i>Norway</i>	<i>Netherlands</i>
	<i>Sweden</i>	<i>Spain</i>
	<i>United Kingdom</i>	<i>Turkey</i>
Non-BSc		
<i>Norway</i>	<i>Switzerland</i>	<i>Germany</i>
		<i>France</i>
		<i>Spain</i>

Administrative Dietitian: An Administrative Dietitian is a dietitian with an education focused on food service management with responsibility for feeding of groups of people in health and disease in an institution or a community.

Clinical Dietitian: A Clinical Dietitian is a dietitian with an education focused on clinical nutrition and dietetics with responsibility for dietary prevention and treatment of individuals in an institution or a community.

General Dietitian: A General Dietitian is a dietitian with an education in clinical nutrition and dietetics and food service management with overall responsibilities for both aspects in an institution or a community.

In *Denmark* and *Sweden* the education programmes are divided in two different branches, administrative and clinical.

In *Norway* there are two different education programmes, a 2 year non BSc programme for administrative dietitians and a five year university programme for clinical dietitians.

In *Greece* both clinical and general dietitians are educated. There is no information whether the programme is the same for both or if it is divided in two branches.

National requirements

The following member countries have national requirements for their education programmes for dietitians:

Table 3
BSc: <i>Austria, Belgium, Denmark, Finland, Greece, Hungary, Italy, Netherlands, Norway, Spain, Sweden and United Kingdom..</i>
Non-BSc: <i>France, Germany and Switzerland</i>

The following member states do not have national requirements for their education programmes for dietitians:

Table 4
BSc: <i>Ireland and Turkey</i>
Non-BSc: <i>Norway</i>

Responsible for the national requirements are:

Table 5	
A legal authority e.g. Ministry of Health or Education:	BSc: <i>Austria, Belgium, Denmark, Finland, Greece, Hungary, Italy, Netherlands, Spain, Sweden and United Kingdom</i> Non-BSc: <i>France, Germany, Spain and Switzerland</i>
The national association or other type of organisation or institution:	BSc: <i>Belgium, Norway and Turkey</i>

The national dietetic associations have influence on the national requirements in

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

BSc: *Austria, Belgium, Denmark, Greece, Italy, Netherlands, Norway and UK.*

Non-BSc: *Germany*

The national dietetic associations have no influence on the national requirements in:

BSc: *Finland, Hungary, Ireland, Spain and Sweden*

Non-BSc: *France, Spain and Switzerland*

Compared to 1999 fewer associations seem to have an influence on the national requirements.

Length of education

Total length of education from primary school to qualifying as a dietitian varies between the countries from 13 years to 18 years which is an increase compared to 1999 range 11-17.5

	BSc	Non-BSc
13 years		<i>Germany</i>
14 years		<i>France</i>
15 years	<i>Austria, Belgium, Denmark (15.5), Sweden (15-16), Turkey</i>	<i>Norway, Spain, Switzerland (15-16)</i>
16 years	<i>Greece, Hungary, Italy, Spain</i>	
17 years	<i>Finland, Ireland (17.5), United Kingdom</i>	
18 years	<i>Netherlands, Norway</i>	

Total length of the dietetic course

The total length of the dietetic course varies between three and five years for the BSc programmes and between two and three years for the non-BSc programmes. Some countries have a minimum length to qualify but also an option for one more year (*Sweden* and *Switzerland*).

When the weeks or hours are calculated, a three year course in some countries can consist of as many weeks or hours as a four year course in other countries.

The students are expected to study (including lectures, seminars, practicals and private studies) between 20-50 hours a week (average 40h)

Country	Total length - years	Total length - weeks	Total length - hours
BSc			
<i>Austria</i>	3	132	>6500
<i>Belgium</i>	3	83	4500-5500
<i>Denmark</i>	3.5	140	5500-6500
<i>Finland</i>	5	184	>6500
<i>Greece</i>	4	146	<3500
<i>Hungary</i>	4	130	3500-4500
<i>Ireland</i>	4.5	154	5500-6500
<i>Italy</i>	3	125	No answer
<i>Netherlands</i>	4	160	5500-6500
<i>Norway</i>	5	200	5500-6500
<i>Spain</i>	3	90	3500-4500
<i>Sweden</i>	3-4	120-160	5500-6500
<i>Turkey</i>	4	118	<3500
<i>United Kingdom</i>	4	172	>6500
Non-BSc			
<i>France</i>	2	70	3500-4500
<i>Germany</i>	3	146	5500-6500
<i>Norway</i>	2	80	<3500

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

<i>Spain</i>	2	70	<3500
<i>Switzerland</i>	3	138	5500-6500

Requirements for admission to training

All countries except *Belgium* and *Italy* have special requirements for admission to training. The level of the subjects required is not described.

Table 8		
	BSc	Non-BSc
Natural sciences:	<i>Austria, Denmark, Finland, Greece, Hungary, Ireland, Norway, Spain, Sweden, Turkey, United Kingdom</i>	<i>France, Germany, Norway, Spain, Switzerland</i>
Mathematics	<i>Austria, Denmark, Greece, Ireland, Norway, Spain, Sweden, Turkey, United Kingdom</i>	<i>France, Germany, Norway, Switzerland</i>
National language	<i>Austria, Denmark, Greece, Hungary, Ireland, Netherlands, Norway, Spain, Sweden, Turkey, United Kingdom</i>	<i>Germany, Norway, Spain, Switzerland</i>
English language:	<i>Austria, Denmark, Hungary, Norway, Sweden</i>	<i>Germany, Norway</i>
Practical experience	There are no requirements for practical experience in any of the countries with BSc programmes	<i>Norway</i> (Trade certificate in cookery including practical experience in a hospital kitchen or other institutional kitchen) <i>Switzerland</i> (6 months work in a diet kitchen and hospital ward)

Theoretical programme

The theoretical programme is divided into five groups:

Table 9	
Basic Sciences:	physics, chemistry, biochemistry and genetics, biology, physiology and histology, anatomy, mathematics, statistics, research methods, computer skills
Food and Nutrition Sciences:	nutrition, dietetics, medicine, food science, technology and analysis microbiology, techniques of food preparation, sensory evaluation, nutritional assessment, food safety and food hygiene
Food Service Administration:	management, health care organisation, food planning and production, legislation, economics, equipment, purchasing, marketing
Nutrition Education and Community Nutrition:	health promotion, philosophy and ethics, sociology, psychology, teaching methods, communication, food culture, epidemiology, community services.
Miscellaneous:	

The answers should be given in percentage of the total study time however some countries have not included the practical part of the education programme in their calculations while other countries have. In some countries the programme differs between universities. In the Netherlands 40% of the theoretical programme is designed as problem based learning where all the five groups are integrated.

There is also some uncertainty in definitions seen in what is described as "other".

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

BSc and non-BSc

The most important subject in all countries seems to be food and nutrition science except in *Belgium* where basic sciences are most important and *Norway* and *Sweden* (administrative branch) with food service administration as number one.

Next come basic sciences for most countries. *Belgium* has food and nutrition science as number two. Finland has nutrition education and community nutrition as number two. In the Netherlands nutrition education and community nutrition and basic sciences are given the same amount of hours.

In some countries subjects not directly related to the dietetic profession are included in the course (language, religion, first aid). In some countries subjects like physics or mathematics are included in the course while these subjects in other countries are required for admission to the course. In Ireland language (not specified which) is included, in Spain and Turkey foreign language is included and in France the French language is included in the programme— not a requirement for admission

Practical programme

All countries have practical programmes included in the training. The practical programme can include:

- a) clinical dietetics, health promotion, primary health care
- b) practical catering (cooking)
- c) catering management

Practical training as a percentage of total education varies between 1.5% and 51%.

BSc	%	Non-BSc	%
<i>Austria</i>	51	<i>Switzerland</i>	50
<i>Italy</i>	40	<i>France</i>	29
<i>Turkey</i>	29	<i>Germany</i>	27
<i>Greece</i>	26	<i>Spain</i>	14
<i>Belgium, Ireland</i>	22	<i>Norway</i>	0
<i>Hungary, Netherlands</i>	19		
<i>United Kingdom</i>	16		
<i>Finland, Spain</i>	13		
<i>Denmark</i>	12		
<i>Sweden</i>	8		
<i>Norway</i>	1.5		

Norway (non BSc) has no practical programme as the required trade certificate in cookery for admission to training mostly consists of practical training.

BSc

All countries spend most time on clinical dietetics, even those countries that educate general dietitians. Only in *Sweden* do the administrative students spend most practical training on catering management.

Non-BSc

Also in non BSc programmes most of the time in the practical programme is spent on clinical dietetics. In *Spain* the practical programme is equally divided into clinical dietetics, practical catering and food companies.

Passing the practical programme is obligatory in order to qualify as a dietitian in all countries.

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Project/study report

In all BSc countries is a project/study report (2.3–40 weeks) using research methods is obligatory for passing the examination. In most non-BSc countries a shorter report (1.5-15 weeks) is obligatory. In *Germany* there is no demand for a report to pass the examination.

Table 11	
BSc	
<10 weeks	<i>Austria, Turkey</i>
10-15 weeks	<i>Ireland, Sweden, United Kingdom</i>
15-20 weeks	<i>Denmark, Finland, Greece, Hungary, the Netherlands, Spain</i>
40 weeks	<i>Norway</i>
No information on the number of weeks of project work required	<i>Belgium and Italy</i>
Non-BSc	
1-3 week	<i>Spain</i>
4-6 weeks	<i>Norway</i>
15 weeks	<i>France</i>
No information on the number of weeks of project work required	<i>Switzerland</i>

Registration/authorisation, protected title

Graduation is often connected with some type of registration or authorisation.

Table 12			
Registration/Authorisation by a legal authority e.g. Ministry of Health	Registration/Authorisation by other authority recognised by the state	No registration/authorisation	Title protected by the government
BSc			
<i>Denmark (clinical)</i>		<i>Belgium</i>	<i>Austria</i>
<i>Finland</i>		<i>Denmark (admin.)</i>	<i>Denmark (clinical)</i>
<i>Hungary</i>		<i>Greece</i>	<i>Finland</i>
<i>Iceland</i>		<i>Ireland</i>	<i>Hungary</i>
<i>Italy</i>		<i>Spain</i>	<i>Iceland</i>
<i>Luxembourg</i>		<i>Sweden</i>	<i>Italy</i>
<i>Netherlands</i>			<i>Luxembourg</i>
<i>Norway</i>			<i>Netherlands</i>
<i>Turkey</i>			<i>Norway</i>
<i>United Kingdom</i>			<i>Sweden (clinical)</i>
			<i>United Kingdom</i>
Non-BSc			
<i>France</i>	<i>Switzerland</i>	<i>Norway</i>	<i>France</i>
<i>Germany</i>		<i>Spain</i>	<i>Germany</i>
			<i>Norway</i>
			<i>Switzerland</i>

Some countries have obligations to keep the authorisation e.g. continuing education (Hungary, Italy, Luxembourg, and Netherlands).

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Number of dietitians passing the final qualification every year

To make it possible to compare the number of dietitians is related to the population in the country.
The range of newly qualified dietitians/year/ 100,000 population is 0.11-3.81.

Table 13					
Country	Examined dietitians/year	Population (in millions)	Dietitians/100,000 population (Admin)	Dietitians/100,000 population (Clinical)	Dietitians/100,000 population (General)
BSc					
<i>Austria</i>	50	8.0			0.63
<i>Belgium</i>	400	10.5			3.81
<i>Denmark</i>	60 adm./60 clin.	5.2	1.15	1.15	
<i>Finland</i>	20	5.2		0.38	
<i>Greece</i>	90	11.0		0.36	0.45
<i>Hungary</i>	70-90	10.0			0.70-0.90
<i>Iceland*</i>		0.29			
<i>Ireland</i>	24	3.8		0.63	
<i>Italy</i>	200	57.0			0.35
<i>Luxembourg*</i>		0.35			
<i>Netherlands</i>	120-150	>15.0			0.80-1.00
<i>Spain</i>	no information	40.0			
<i>Sweden</i>	100	8.9	0.56	0.56	
<i>Turkey</i>	70	65.0			0.11
<i>United Kingdom</i>	250	59.7		0.42	
Non-BSc					
<i>France</i>	585	63.0			0.93
<i>Germany</i>	700	81.0			0.86
<i>Norway</i>	25	4.5	0.55		
<i>Spain</i>	no information	40.0			
<i>Switzerland</i>	50	7.0		0.71	

- no education programme

Number of practicing dietitians per 100 000 population

Table 14			
	Administrative	Clinical	General
1-5	<i>Iceland</i>	<i>Finland, Greece, Iceland, Ireland, Norway</i>	<i>Greece, Italy, Turkey</i>
6-10		<i>Denmark, Sweden, UK</i>	<i>France,</i>
11-15	<i>Norway</i>	<i>Switzerland</i>	<i>Austria, Hungary, Luxembourg</i>
16-20			<i>Netherlands</i>
21-25	<i>Sweden</i>		
>25	<i>Denmark</i>		

Information from Belgium, Germany and Spain is missing.

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

FURTHER EDUCATION

BSc

Formal further education with academic courses leading to a Major Diploma, MSc or PhD, are available in *Belgium, Denmark, Finland, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Netherlands, Norway Spain, Sweden, Turkey and United Kingdom.*

In *Austria* such courses are not available.

Other types of further education courses (courses more than one month full-time or equivalent part-time studies) are available in *Austria, Denmark, Italy, Netherlands Sweden, Turkey and United Kingdom.* The length varies between five weeks and four years. It is not possible to determine which courses are part-time and which full-time. Subjects studied could be different aspects of clinical dietetics, health promotion, public health, health service management, food science & technology, economy.

Compared to 1999 the number of countries offering formal further education as well as other types of further education has increased

Non-BSc

Spain offers further education leading to a BSc. *Germany, Norway and Switzerland* offer no further education leading to a BSc.

Other types of further education courses are available in *Germany and Switzerland*, but not in *Norway and Spain.* The subjects studied could be natural sciences, nutrition, different aspects of clinical dietetics, teaching methods, therapy & health care, food service management and environment.

For the non BSc countries there seem to be fewer possibilities for further education than in 1999.

Further education courses are obligatory to practice in certain areas in 3 countries, BSc *Austria*, Non-BSC *France* and *Germany.* In 10 countries a higher degree (MSc or PhD) creates new job opportunities mainly in research, academia or management.

Return to practice courses after a career break are available in 4 countries but are optional in all of them.

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

THE WORK OF DIETITIANS

Areas of work

The questionnaire asked which areas of work each category of dietitian may work in and as a %, which were the 3 most common areas.

The question was completed in very different ways, some just ticking with no %, others have amalgamated different areas, e.g. hospitals, family doctors and health centres. As the question has been answered differently, it is not possible to make comparisons but some significant trends can be seen:

- More than 50% of all dietitians work in hospitals (administrative dietitians 35.5%, range 25-40%;, clinical dietitians 50%, range 21-71%;, general dietitians 65%, range 0-100%.) Of all the dietitians only the *Greek* general dietitians do not work in hospital at all.
- Nursing homes are common places of employment for administrative dietitians, particularly *Denmark* 55% and *Norway* 40%
- Health education is significant in some countries – 19% in *Ireland*, 10% *Luxembourg*, 5% *Germany*, but not undertaken at all in *Greece*, *Finland* and *Norway* and only by clinical dietitians in *Hungary*, *Denmark* and *Sweden* and by general dietitians in *Spain*.
- Employment for clinical dietitians is common in the food industry in *the Netherlands*, *Finland*, *Switzerland* and *Greece* and in Pharmaceutical companies in *Ireland*, *Norway*, *Greece* and *Sweden*.
- A small but significant number of administrative dietitians are employed in staff and military restaurants, the catering industry, as community advisors and in quality control.
- A small but significant number of dietitians work in research, and in education and the media.
- Acting as a consultant is very common in some countries, with up to 40% of dietitians employed in this way in *Greece* (General), *France*, *Belgium*, *Switzerland*, *Luxembourg* and *Denmark* (Admin).
- Other places of employment include beauty centres in *Greece* with a large number of dietitians working in this area

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

The following chart identifies the 3 most common areas of work.

Table 15.1			
Countries	Administrative Dietitian	Clinical Dietitian	General Dietitian
BSc			
<i>Austria</i>			60% hospitals 22% with family doctors 9 % in health education
<i>Belgium</i>			No figures given
<i>Denmark</i>	40 % in hospitals 55 % in nursing homes 5 % consultant/freelance	60% in hospitals 10-15% with family doctors or in health centres	
<i>Finland</i>		21% hospitals, family doctors, and health centres 19% in research 14% with food manufact. and pharmaceutical co. in all divisions	
<i>Greece</i>		43% in hospitals 35% beauty centres 11% consultant/freelance	59% beauty centres 40% consultant/freelance 1% family doctors
<i>Hungary</i>	No figures given	No figures given	No figures given
<i>Iceland</i>	No figures given, but only 4 areas marked	No figures given, but only hospitals are marked	
<i>Ireland</i>		61% hospitals 19% health education incl. family doctors 10% pharmaceutical co	
<i>Italy</i>			80% hospitals
<i>Luxembourg</i>			50% hospitals 40% consultant/freelance 10% health education
<i>Netherlands</i>			50% hospitals 25% family doctors and health centres 15% food manufacturers, all divisions
<i>Norway</i>		71% in hospitals 8% in research 7% with pharmaceutical companies, nutrition and marketing divisions	
<i>Spain</i>	No figures given	No figures given, but only hospitals marked	No figures given
<i>Sweden</i>	25% hospitals 15% community adviser 10% catering industry	50% hospitals 14% health centres and fam.doctors 2% pharmaceutical co.	
<i>Turkey</i>			76% hospitals 6.1% education institutes 4,7% quality controller
<i>United Kingdom</i>		40% in hospitals 20% With family doctors 10% health education	

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Countries	Administrative Dietitian	Clinical Dietitian	General Dietitian
Non-BSc			
<i>France</i>			65% hospitals, family doctors, health centres, nursing homes, health education, community adviser 20% consultant/ freelance 15% in all other areas
<i>Germany</i>			90% hospitals 5% health education 5% consultant/freelance
<i>Norway</i>	40% in hospitals 40% in nursing homes 5% in staff restaurants 5% in military restaurants		
<i>Spain</i>	No figures given	No figures given, but only hospitals marked	No figures given
<i>Switzerland</i>		50% hospitals 25% freelance 10% food manufacturers in the nutrition division	

Positions available

This information was sought to establish if there is some variety and opportunity for career progression.

Most countries only have the grades of dietitian and chief dietitian; although positions as senior dietitian and consultant dietitians are also quite common.

In *Ireland* there are positions as clinical specialist dietitian, in *Austria* as director and teaching assistant, and in *France* the highest grade is upper chief dietitian. In *Luxembourg* there is no hierarchy.

The opportunity for career progression through a number of grades only exists in *the Netherlands, UK, Ireland* and *Greece* (Clinical).

In *Spain* (technical) only the grade of dietitian exists

Departments employing dietitians

All administrative dietitians and some general dietitians are organised in food service departments. Clinical and general dietitians are either in dietetic or medical departments. Some dietitians also work in civil departments (the Netherlands), nursing (Hungary) and nutrition units (Spain).

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Work details of dietitians

31 possible work tasks of dietitians were listed, and it was asked for each of the three categories of dietitian if they do this at all, and if yes whether it is done alone or supervised.

Table 16.1			
The following country codes have been used: <i>Austria (AT), Belgium (BE), Denmark (DK), Finland (FI), France (FR), Germany (DE), Greece (GR), Hungary (HU), Iceland (IS), Ireland (IE), Italy (IT), Luxembourg (LU), the Netherlands (NL), Norway (NO), Spain (ES), Sweden (SE), Switzerland (CH), Turkey (TR), United Kingdom (UK)</i>			
	Administrative <i>DK, FR, HU, IS, NO, ES, SE, TR</i>	Clinical <i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK</i>	General <i>AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Nutritional assessment / screening of healthy individuals and groups	<i>FR, TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, NL, ES, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Translate nutrition into food/menus for groups*	<i>DK, FR, HU, NO, ES, SE, TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, NL, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, HU, IT, LU, TR</i>
Plan production and distribution of food to meet recommendations	<i>DK, FR, HU, IS, NO, SE, TR</i>	<i>FI, FR, GR, HU, NL, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Purchase of food	<i>DK, FR, HU, IS, NO, ES, SE, TR</i>	<i>FR, NL, TR</i>	<i>AT, BE, FR, DE, LU, TR</i>
Develop and measure outcomes for food and nutrition services and practice	<i>DK, FR, HU, NO, SE, TR</i>	<i>FR, GR, HU, IS, IE, NL, ES, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Sensory evaluation of food and nutrition products	<i>DK, FR, HU, NO, ES, SE, TR</i>	<i>FI, FR, GR, HU, NL, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, FR, DE, GR, HU, LU, TR</i>
Nutritional assessment of high risk individuals and people with medical conditions	<i>TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Decide on a nutritional careplan/diet for people with a medical condition	<i>TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Follow a diet prescription made by a doctor	<i>DK, TR</i>	<i>FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO, ES, CH, TR,</i>	<i>AT, BE, FR, DE, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Implement a nutritional careplan for people with a medical condition	<i>DK, SE, TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Council/educate the individual and carers	<i>DK, FR, SE, TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Monitor/evaluate clinical outcomes	<i>TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, HU, IT, LU, ES, TR</i>
Take part in interdisciplinary team conferences about patient/client treatment	<i>FR, HU, TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR</i>

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Refer patients to other health care professions	<i>TR</i>	<i>DK, FI, FR, GR, HU, IS, IE, NL, NO,ES, SE, CH, TR, UK</i>	<i>AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR</i>

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Table 16.2			
	Administrative	Clinical	General
Perform relevant non dietetic activities*		FI, GR, NL, SE, UK	DE, LU, TR
Plan health promotion activities within the community	FR, SE, TR	DK, FI, FR, GR, HU, IE, NL, ES, SE, CH, TR, UK	DE, LU, TR
Participate in health promotion activities within the community	DK, FR, SE, TR	DK, FI, FR, GR, HU, IE, NL, ES, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Evaluate health promotion activities within the community	FR, TR	DK, FI, FR, GR, HU, IE, NL, ES, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Plan education of target groups	DK, FR, NO, SE, TR	DK, FI, FR, GR, HU, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Educate target groups	DK, FR, NO, SE, TR	DK, FI, FR, GR, HU, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Evaluate education of target groups	DK, FR, NO, SE, TR	DK, FI, FR, GR, HU, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Develop and review education material for target groups	DK, FR, NO, SE, TR	DK, FI, FR, GR, HU, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Participate in quality improvement incl. systems and customer satisfaction	DK, FR, HU, NO, ES, SE, TR	FI, FR, GR, HU, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Manage change within the organisation	DK, FR, HU, NO, ES, SE, TR	DK, FR, GR, HU, IE, NL, NO, ES, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Develop business and operational plans	DK, FR, HU, NO, ES, SE	DK, FR, HU, IE, NL, ES, SE, CH, UK	AT, BE, FR, GR, HU, IT, LU, ES
Collection and processing of financial data	DK, FR, HU, NO, ES, SE, TR	DK, FR, HU, IE, NL, ES, SE, CH, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, LU, ES, TR
Collection and processing of other management data	DK, FR, HU, NO, ES, SE, TR	DK, FR, HU, IE, NL, ES, SE, CH, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES,
Perform marketing functions	FR, IS, NO, ES, SE, TR	DK, FR, NL, SE, CH, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, LU
Participate in personnel management functions	DK, FR, HU, NO, ES, SE, TR	DK, FR, GR, HU, IE, NL, NO, SE, CH, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR
Manage facilities incl. equipment purchase and design of work units	DK, FR, HU, IS, NO, ES, SE, TR	DK, FR, GR, HU, NL, NO, CH, UK	AT, BE, DE, HU, IT, LU, ES
Manage safety and sanitation issues related to food and nutrition	DK, FR, HU, IS, NO, ES, SE, TR	DK, FI, FR, GR, HU, NL, TR, UK	AT, BE, FR, DE, GR, HU, IT, LU, ES, TR

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

In most countries many of the tasks identified were carried out by one or all categories of dietitians.

The most common tasks for each of the categories are:

Administrative dietitian (8 countries):

- Translate nutrition into food/menus for groups
- Plan production and distribution of food to meet recommendations
- Purchase of food
- Develop and measure outcomes for food and nutrition services and practice
- Quality improvement and customer satisfaction
- Management tasks
- Health promotion activities
- Education of target groups

30 of the 31 tasks are undertaken by administrative dietitians in one country or more. The one task not undertaken was performance of relevant non dietetic activities defined as e.g. monitoring of blood pressure, blood glucose, cholesterol, passing naso gastric tubes, changing drug prescriptions etc.

Clinical dietitians (14 countries):

- Nutritional assessment/screening of both healthy and high risk individuals
- Decision and implementation of nutritional careplans
- Counselling/education of individuals and carers
- Monitoring/evaluation of clinical outcomes
- Participation in interdisciplinary conferences about patient/client treatment
- Education of target groups
- Quality improvement
- Management of change within the organisation

All 31 tasks are undertaken by clinical dietitians in 3 countries or more.

Some clinical dietitians do undertake management tasks, but time spent is not as significant as administrative and general dietitians.

General dietitians (10 countries):

All 31 tasks are undertaken by general dietitians in 3 countries or more. They cover the tasks described before under both administrative and clinical dietitian.

The tasks undertaken by the 3 categories of dietitians correspond well with the EFAD definitions.

It was asked whether dietitians are supervised in any of the activities they undertake, and if there is a difference between newly qualified and dietitians with 5 or more years experience.

Iceland is the only country where newly qualified dietitians are fully supervised.

In many countries the more clinical activities are carried out alone but the newly qualified dietitians are supervised in the management aspects such as business planning, managing change, processing of financial and management data, purchasing of equipment. After 5 years most of the activities, if they are undertaken, are carried out alone.

Responsibilities of chief dietitians:

The level of responsibility of chief dietitians varies.

In most countries the Chief Dietitian has full responsibility for some or all of the staff, development, training and quality.

Economic responsibility is more likely to be only partial, but most administrative dietitians have full responsibility for this aspect of service.

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

		Administrative	Clinical	General
Those with full responsibility for staff, economics, development and training	BSc	<i>Denmark Iceland Sweden</i>	<i>Finland Iceland Ireland the Netherlands Sweden United Kingdom</i>	<i>Austria Belgium Luxembourg</i>
	Non-BSc	<i>Norway</i>		

Dietitians in leading positions as a percentage of all dietitians

Not all countries answered the question about what percentage of dietitians perform as chief dietitians.

Where the question was answered the ranges given were:

Administrative	20 – 80%
Clinical	0.4 – 100%
General	3 – 30%

Training of staff and/or students in nutrition and dietetics

In all countries except Turkey dietitians are involved in the training of other health professionals. It is less common for them to train qualified dietitians or doctors but most are involved in training student dietitians. Clinical dietitians more frequently train qualified and student nurses and healthcare assistants and administrative dietitians more frequently train food service managers and staff.

Dietitians involvement in research

It is common for dietitians to get involved in research in approximately half of the countries, mainly by clinical dietitians but also by general dietitians in *Greece* and *Turkey* and administrative dietitians in *Sweden*. *Switzerland* is the only country where non BSc dietitians undertake research.

Where dietitians are involved in research it is at a local level for all of them, at a national level for all except *Norway*, and at an international level in *UK, Greece, Finland, Ireland, Switzerland* and *Sweden*.

Research is initiated by dietitians in *UK, Greece, Finland, Turkey, Sweden* (both administrative and clinical) and *Norway* (clinical), all of which have BSc.

Other research is initiated by medical staff in all of the countries where dietitians undertake research and less commonly by government departments, university departments or industry.

Where research is undertaken it is published in all countries in nutrition and dietetic and medical journals. In some countries it may also be published in food science journals and conference proceedings.

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

National regulations/obligations in relation to quality assurance/improvement programmes

National requirements in relation to quality assurance and improvement programmes exist in 14 countries. There are none in *Austria, Finland Ireland, Germany, or Spain*:

Dietetic Training	5 countries (<i>Greece, Hungary, Luxembourg, the Netherlands, UK</i>)
Food service	12 countries (<i>Belgium, Denmark, France, Greece, Hungary, Iceland, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Sweden, Turkey, UK</i>)
Code of ethics	3 countries (<i>Luxembourg, the Netherlands, Turkey</i>)
Health service directives	13 countries (<i>Belgium, Denmark, France, Greece, Hungary, Iceland, Italy, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Sweden, Turkey, UK</i>)
Clinical standards	7 countries (<i>Greece, Italy, Luxembourg, the Netherlands, Switzerland, Turkey, UK</i>)
Operational standards	7 countries (<i>Greece, Italy, Luxembourg, the Netherlands, Switzerland, Turkey, UK</i>)
Statement of conduct	2 countries (<i>Switzerland, UK</i>)

Unemployment of dietitians

The range of unemployed dietitians is 0% - 20%

Administrative dietitians 0 – 4.65%

Clinical dietitians 0 – 5.68%

General dietitians 0 – 20%

4 countries did not answer.

Unemployment of dietitians compared to unemployment for the nation:

In 11 countries the unemployment of dietitians is lower than the national unemployment rate.

In 3 countries the unemployment of dietitians is higher than the national unemployment rate.

5 countries did not complete the question:

	Administrative	Clinical	General	Nation
<i>Austria</i>			1 %	3.6 %
<i>Belgium</i>				No answer
<i>Denmark</i>	4.65 %	5.68 %		5.4 %
<i>Finland</i>		No answer		9.5 %
<i>France</i>			20 %	10 %
<i>Germany</i>			5 %	13 %
<i>Greece</i>		1 %		No answer
<i>Hungary</i>	0 %	0 %	0 %	6 %
<i>Iceland</i>	0 %	0 %		2.4 %
<i>Ireland</i>		0 %		4.3 %
<i>Italy</i>			No answer	No answer
<i>Luxembourg</i>			0 %	3.3 %
<i>Netherlands</i>		1 %		3 %
<i>Norway</i>	0 %	2 %		2-3 %
<i>Spain</i>		No answer	No answer	12 %
<i>Sweden</i>	4 %	4 %		3.8 %
<i>Switzerland</i>		< 1 %		2 %
<i>Turkey</i>		20 %		13 %
<i>United Kingdom</i>		0 %		5.1 %

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Shortages of dietitians are reported in 9 countries: *UK, Greece, Finland, Hungary, Turkey, Ireland, Luxembourg* and *Norway* (Clinical)

Administrative dietitians: shortage of newly qualified dietitians in 1 country and experienced dietitians in 2 countries

Clinical dietitians: Shortage of newly qualified dietitians in 7 countries and experienced dietitians in 6 countries

General dietitians: Shortage of newly qualified dietitians in 4 countries and experienced dietitians in 4 countries.

Some countries have a shortage of all dietitians and feature in all of the above categories.

Generally where there is 0% unemployment of dietitians there is reported to be a shortage in most but not all those countries.

It was also reported in one country that there is 20% unemployment of Dietitians but a shortage, so it could be assumed that posts exist but the Dietitians have chosen not to work.

Salaries of dietitians compared with national average wage

	Admin.		Clinical		General	
Country	Actual salary	% of national salary	Actual salary	% of national salary	Actual salary	% of national salary
<i>Austria</i>					21000-42000	82 - 165
<i>Belgium</i>					NA	NA
<i>Denmark</i>	28749-43735	NA	32160-35561	NA		
<i>Finland</i>			26844	145		
<i>France</i>					15600-24000	120 - 185
<i>Germany</i>					14100	65
<i>Greece</i>			9100-14300	78 - 122	6890-13390	59 - 114
<i>Hungary</i>	5760-6240	103 - 111	3288-5400	59 - 96	4560-6120	81 - 109
<i>Iceland</i>	27600	NA	27600	NA		
<i>Ireland</i>			27490-48730	108 - 191		
<i>Italy</i>					13200-19200	76 - 110
<i>Luxembourg</i>					42336-60312	95 - 135
<i>Netherlands</i>			18500-24000	81 - 106		
<i>Norway</i>	32250-35000	92 - 100	43000-50000	123 - 143		
<i>Spain</i>					20000	111
<i>Sweden</i>	23430-45553	116 - 226	21475-42950	106 - 213		
<i>Switzerland</i>			32760-51960	77 - 122		
<i>Turkey</i>	6000-9600	100 - 160	3120-7200	52 - 120	3120-7200	52 - 120
<i>UK</i>			28686-59055	100 - 207		

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Though the salaries have been given in Euros, a comparison between the countries is not realistic, as price and tax levels in each country differ.

Where countries have given the national average salary, the lowest salary for dietitians is under national average in 10 countries and higher in 6 countries. The total range is 52-207% of national salary. In one country the highest salary for clinical dietitians is below average (96%).

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Holidays, working hours, and retirement age

Country	Paid annual leave, days	Bank holidays/ Saint's days	Full time working week, hours	State retirement age	
				Women	Men
<i>Austria</i>	25	13	40	60	65
<i>Belgium</i>	20	10	38	63*	65
<i>Denmark</i>	30	9	37	65	65
<i>Finland</i>	30	3	37,5	63	63
<i>France</i>	25	7-11	35-39	60	60
<i>Germany</i>	24	5	40	65	65
<i>Greece</i>	20-25	7	37,5	60	No answer
<i>Hungary</i>	30	8	40	62	62
<i>Iceland</i>	20-30	13	40	67	67
<i>Ireland</i>	23-30	11-12	35	65	65
<i>Italy</i>	36	4	36	65	57
<i>Luxembourg</i>	23	10	40	60	60
<i>The Netherlands</i>	24	9	36	65	65
<i>Norway</i>	25	10	37,5	67	67
<i>Spain</i>	24	14	40	65	65
<i>Sweden</i>	25-33	10	40	65	65
<i>Switzerland</i>	min. 20	8-14	42	65	65
<i>Turkey</i>	20-30	15-20	40	60	58
<i>United Kingdom</i>	25	10	36,5	65	65

*Increasing until 2009 to the same level as for men

The possible range of total holidays, bank holidays and saint days is 28-50days per year.

The range of working hours per week is 35-42 hours.

The range of retirement age is 57-67 years. 4 countries have different retirement age for women and men with a range of 2-8 years lower retirement age for women.

Maternity and paternity rights

As there are great variations in the maternity and paternity rights in Europe it has not been possible to make a table.

In some countries the mother can have up to 3 years paid leave, and in one country she only has 10 days.

Most countries have some kind of paternity rights with a minimum of 3. Some have an option of sharing leave with the mother. Some countries also give leave to the parents at the same time. There is a large variation in possibilities of paid and unpaid leave, shared or not shared.

Trends for employment in the dietetic profession

Overall there seems to have been an increase in the number of dietitians across Europe but it is not possible to give an actual figure as this information was not collected previously. In the questionnaire it was only asked for the trends. There are currently > 24.750 dietitians practising across the countries included in the survey.

Αναφορά του EFAD σε θέματα εκπαίδευσης

Conclusion

The education and work of dietitians in the member countries of EFAD is a very complex and multifaceted subject. This makes comparison extremely difficult. The majority of countries have programmes leading to a BSc but the content and length of study is very variable, which means that dietitians with the same level of qualification cannot necessarily work in another country.

Most dietitians work in hospitals or nursing homes whatever their basic education. There is, however, a large variety of other areas where dietitians find employment.

Most dietitians work in hospitals or nursing homes whatever their basic education. There is, however, a large variety of other areas where dietitians find employment.

The range of duties undertaken by each category of dietitian corresponds well with the definitions, though dietitians in some countries have a much more limited role than in others.

The career structure is also more developed in some countries, with dietitians having the opportunity for promotion through a number of grades. This compares with other countries where there is only one grade with no hierarchy and many dietitians work as consultants or freelance.

The different cultures in each country create different expectations from professionals, politicians, and the public. This in turn can affect the education that is provided, the qualification gained, and the work undertaken.

Βιβλιογραφικές πηγές

Bologna Declaration explained; can be found at <http://europa.eu.int/comm/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf>

European Credit Transfer System; ECTS Point system can be found at http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/ects_en.html

European Federation of the Associations of Dietitians; Articles; approved September 2003

European Federation of the Association of Dietitians; Education Programme and Work of Dietitians in the Member Countries of EFAD 2003

European Federation of the Associations of Dietitians; Education Programmes and Work of Dietitians in the Member States of EFAD 1999

European Federation of the Associations of Dietitians; the Work of Dietitians in Europe 1996

European Federation of the Associations of Dietitians; Training Programmes for Dietitians in the Member States of EFAD 1991

European Federation of the Associations of Dietitians; The Role and Training of Dietitians in Europe 1988

European Federation of the Associations of Dietitians; The Job Field of Dietitians, Now and in Future 1986

European Region of the World Confederation for Physical Therapy; European Physiotherapy Benchmark Statement 2003

Joint Quality Initiative; Shared 'Dublin' descriptors: October 2004 to be found at http://www.jointquality.org/content/ierland/Complete_set_Dublin_Descriptors_2004_1.31.doc

Towards the European Higher Education Area; European Ministers of Higher Education 1999

Tuning: Tuning Educational Structures in Europe (supported by the European Commission in the Framework of the Socrates Programme) papers can be found at www.relint.deusto.es/TuningProject/index.htm or www.let.rug.nl/TuningProject/index.htm

Quality Assurance Agency for Higher Education, UK; Benchmark Statements for Dietetics 2001

EUROPEAN
FEDERATION OF
THE ASSOCIATIONS
OF DIETITIANS

Μέλη της ομάδας εργασίας

Καθηγήτρια Anne de Looy
Birgit Josefson
Carole Middleton
Ghita Parry
Καλλιόπη – Άννα Πούλια

The University of Plymouth, UK
The Swedish Dietetic Association
The British Dietetic Association
The Danish Diet and Nutrition Association
Πανελλήνιος Σύλλογος Διαιτολόγων - Διατροφολόγων

Ευχαριστίες

Ο EFAD θα ήθελε να ευχαριστήσει την Υπηρεσία Διασφάλισης Ποιότητας (Quality Assurance Agency, QAA), στο Gloucester της Μεγάλης Βρετανίας, για τη χορήγηση της άδειας χρήσης της Αναφοράς των Κριτηρίων για τη Διαιτολογία (Benchmark Statement for Dietetics), ως βάση του παρόντος εγγράφου.

Η μετάφραση πραγματοποιήθηκε από την Καλλιόπη – Άννα Πούλια.